

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA 1.8.2023 LÄHTIEN

1. MITÄ OPISKELUHUOLTO ON?

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä.

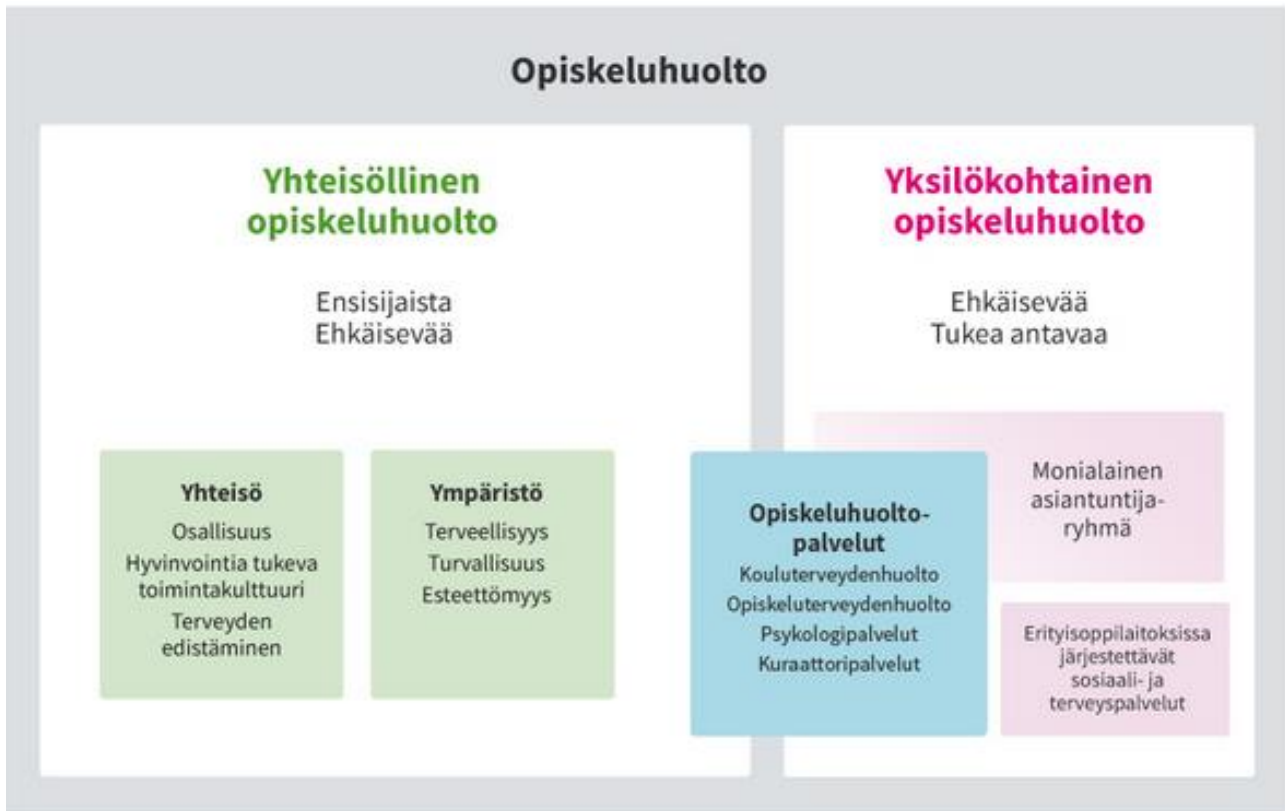
Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon.

Perusopetus- ja lastensuojelulakien mukaan huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja siitä, että tämä suorittaa oppivelvollisuutensa. Koulun tehtävä on tukea kotien kasvatustyötä ja vastata oppilaiden kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Oppilaan velvollisuus on osallistua opetukseen, suorittaa annetut tehtävät tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhoitosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoitojen palveluja. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhoitossa.

Opiskeluhoitojen toteuttaminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä opiskeluhoitopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opiskeluhoitolla edistetään lapsen ja nuoren tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä sekä oppimista. Työssä tulee turvata se, että oppilaan ja huoltajien näkemyksiä kuunnellaan.

Opetussuunnitelman perusteet velvoittavat tarjoamaan oppilaalle riittävät palvelut, joilla turvataan oppimisen edistyminen. Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden asiakaspohjan mitoituksen tavoitteena on 670 asiakasta/kuraattori ja 780 asiakasta/psykologi (voimaan 1.8.2023). Terveystieteiden suositus (25.4.2023) on 460 oppilasta/terveydenhoitaja ja 2100 asiakasta/lääkäri.

Sievissä koulukuraattoreita on kaksi ja kouluterveydenhoitajia kolme.

Opiskeluhoollon kokonaisuus

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Opiskeluhooltotyötä ohjaavat keskeiset lait

- Hallintolaki (6.6.2003/434)
- Henkilötietolaki (22.4.1999/523)
- Kansanterveyslaki 14 § (66/1972) sekä laki kansanterveyslain muuttamisesta (626/2007)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 § kohta 30
- Lastensuojelulaki 7 §, 8 §, 9 §, 25 § (417/2007)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
- Perusopetuslaki 29 § (628/1998) ja 31 a §, 40 §, 41 a §, 42§ (1288/2013)
- Suomen perustuslaki 6§, 10§, 16§, 19§, 22§
- Terveydenhuoltolaki 1326/2010
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja oppilasterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 28.5.2009/380
- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä
- Sosiaalihuoltolaki
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Lukiolaki

2. OPISKELUHUOLLON PERIAATTEET

Varhainen avoin yhteistyö on asiakkaan (lapsi, oppilas, huoltaja, perhe, potilas) ja työntekijän/työntekijöiden keskinäistä yhteistyötä ongelmatilanteiden ehkäisemiseksi. Varhainen avoin yhteistyö on vastuunottoa omasta toiminnasta toisten tukemiseksi.

Varhaisen avoimen yhteistyön ytimenä ovat

- toimia varhain, kun vielä on paljon toimintamahdollisuuksia
- toimia avoimesti, luottamussuhteita vaalien
- toimia yhteistyössä, voimavaroja kooten
- eri toimijoiden välinen kunnioittava vuoropuhelu, dialogi; sekä
- sektorirajat ylittävä ja aidosti asiakaslähtöinen yhteistyö.

Toiminnassa keskeistä on asiakkaan ja hänen läheisverkostonsa osallisuus ja kunnioittava kuulluksi tuleminen. Osallisuutta on olla ja kokea olevansa osa yhteisöä sekä kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa itseään ja lähiyhteisöään koskeviin asioihin. Osallisuudessa on kyse suhteesta ja vuorovaikutuksesta, jossa kaikki osapuolet tulevat kuulluksi toisiaan kunnioittavissa dialogisissa kohtaamisissa. Yhteistyötä rakentavaa on yhdessä pohtia, mitä kukin osapuoli voi tehdä tilanteen ratkaisemiseksi.

2.1 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ

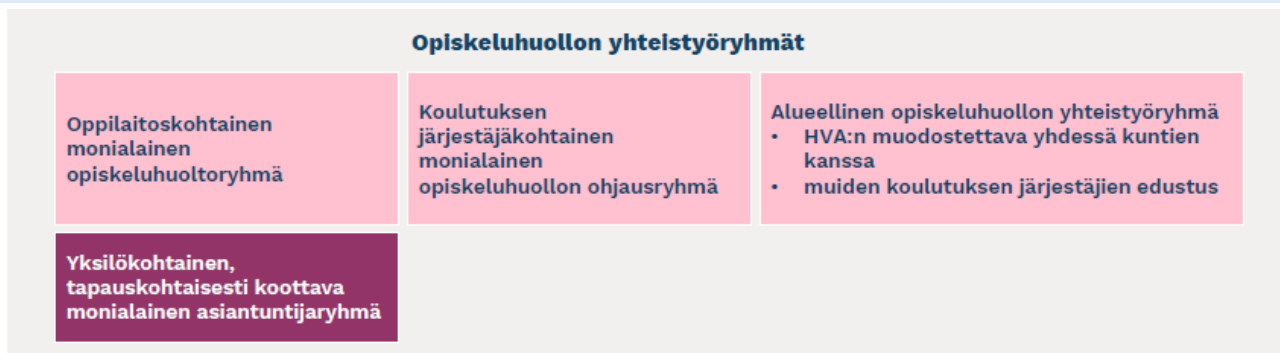
Kouluikäisen lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi, terve kasvu ja kehitys sekä hyvä oppiminen edellyttävät kodin ja koulun säännöllistä yhteydenpitoa ja yhteistyötä. Perusopetuslaissa ja opetussuunnitelman perusteissa huoltajat kuvataan koulun kumppaneina. Huoltajat ovat vastuussa lapsen kasvatuksesta, ja koulu tukee tätä kasvatusta opetustehtävänsä ohella. Yhteydenpito Wilman kautta on toimiva käytäntö

kunnassamme. Lisäksi henkilökohtaiset keskustelut ovat yhteistyön kannalta tärkeitä. Opiskeluhoultotyöstä ja sen eri muodoista tiedotetaan koteihin erilaisissa tiedotteissa ja sitä kannattaa esitellä huoltajille suunnatuissa yhteistyötilaisuuksissa.

2.2 OPETTAJA OPISKELUHUOLLON TOTEUTTAJANA

Opettaja joutuu työssään toimimaan sekä opetustehtävissä että osallistumaan opiskeluhooltoon. Opettajan kannalta on tärkeää, että hän tietää, milloin hän toimii opettajana ja milloin hänen toimintansa on osa opiskeluhoitoa. Rajanveto tapahtuu niin, että toimiessaan yksilökohtaista opiskeluhoitoa varten kootussa monialaisessa asiantuntijaryhmässä yhteistyössä esim. psykologin, kuraattorin tai terveydenhoitajan kanssa, kyseessä on opiskeluhoito. Ollessaan oppilaan kanssa kahden opetustilanteessa (tai yhdessä toisen opettajan/rehtorin kanssa), kyseessä on opetus. Rajanveto on tärkeä, koska opettajan täytyy tietää, milloin noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä esimerkiksi salassapito- ja kirjaamisvelvoitteista ja milloin taas koulutusta koskevia lakeja.

3. OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖRYHMÄT

Lähde: Kuntaliitto

Opetuksen järjestäjä asettaa kuntatason opiskeluhoollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset opiskeluhoultoryhmät koulu asettaa itse. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tilannekohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano, jotka on kuvattu seuraavissa

alaluvuissa. Kaikki opiskeluhooltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kun käsiteltävä asia sitä edellyttää.

3.1 KUNTATASON OPISKELUHUOLLON OHJAUSRYHMÄ

Sievissä sivistyslautakunta 6.2.2024 § 10 on päättänyt ohjausryhmän kokoonpanon. Opiskeluhoollon ohjausryhmä on osa Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston (Noppa) toimintaa. Ohjausryhmä vastaa Sievin sivistystoimen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ryhmä voi kuulla tarvittaessa asiantuntijoita. Opiskeluhoolto kytkeytyy näin osaksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjän muuta strategista suunnittelua.

3.2 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön sisältöalueita.

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko kouluyhteisössä edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto sisältää myös opiskeluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtimisen. Yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Kaikki kouluissa toimivat työntekijät ovat velvoitettuja toteuttamaan yhteisöllistä opiskeluhoolta ja heidän on päivittäisissä toiminnoissaan edistettävä oppilaiden ja koulujen hyvinvointia sekä kotien ja koulujen välistä yhteistyötä.

3.2.1 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHOOLTORYHMÄ ELI YHR

Yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa rehtori ja siihen kuuluvat koulukohtaisesti sovitut jäsenet. Ryhmä kokoontuu, koulun koosta riippuen, vähintään yhden tai kaksi kertaa lukukaudessa. **Ryhmä laatii kokoontumisistaan muistion**, jota säilytetään suojatussa yhteiskäyttöisessä tallennustilassa. Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen on yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän tehtävä. Ryhmä vastaa myös koulun opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista laatimalla opiskeluhoollon suunnitelman ja seuraamalla sen toteutumista. Suunnitelman pohjana käytetään mm. laajojen terveystarkastusten yhteenvetoja, kouluterveyskyselyjä, koulun terveydellisten olojen tarkastusten tuloksia, sekä asiakaskyselyjä.

Yhteisölliseen opiskeluhooltoon kuuluu myös fyysiseen oppimisympäristöön, arjen työrytmiin, työn-kuormitukseen, lepoon ja virkistykseen sekä työergonomiaan kuuluva ohjaus ja seuranta. Opiskeluhooltoryhmässä keskustellaan luokan/ryhmän asioista yleisellä tasolla, esim. pohtimalla ja tekemällä monialaista suunnitelmaa siitä, miten tukea luokan työrauhaa ja ryhmäytymistä. **Yhteisöllisessä opiskeluhooltoryhmässä ei käsitellä yksittäisen oppilaan asioita, eikä puhuta oppilaista nimellä.** Yhteisölliseen opiskeluhooltoon kuuluu myös yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen, kuten nuorisotyön, seurakunnan, poliisin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

3.2.2 KOULUKOHTAINEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Opiskeluhooltosuunnitelmaan on kirjattava:

1. arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista
2. kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi
3. yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
4. suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
5. toimenpiteet opiskeluhooltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)

3.3 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhoollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

3.3.1 MONIALAINEN ASiantuntijaryhmä eli ATR

Yksittäisen oppilaan tai ryhmän psyykkisen, fyysisen tai sosiaalisen tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi voidaan tapauskohtaisesti koota monialainen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmään tulee kuulua joko terveydenhoitaja, psykologi tai koulukuraattori tai joku muu koulun ulkopuolinen asiantuntija. Lähtökohtaisesti ryhmän työskentelyyn osallistuu myös oppilas ja hänen huoltajansa tai edellisten nimeämä henkilö.

Asiantuntijaryhmässä ei käsitellä perusopetuslain mukaisia opiskelun järjestämiseen liittyviä asioita, kuten tehostetun ja erityisen tuen järjestämistä.

Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset edellytykset huomioiden. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaa oppilaan tai hänen huoltajansa kirjallisella (katso liite) suostumuksella, se koulun tai oppilashuollon työntekijä, jolla on herännyt huoli oppilaan asiassa ja, jonka työtehtäviin asian selvittäminen kuuluu. Koulun tai opiskeluhuollon työntekijä suosittelee asiantuntijaryhmän jäseniä tilannekohtaisesti oman arvionsa perusteella esim. terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, lääkäri, rehtori, opettaja, erityisopettaja, oppilaanohjaaja. Asiantuntijaryhmään voidaan kuitenkin nimetä jäseniä vain oppilaan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Suostumus pyydetään aina kirjallisena ja ryhmän kokoontumisesta kirjataan aina muistio. Muistiota ei siirretä oppilaan mukana seuraavaan kouluun. Perusopetuslain 40§:n mukaan opettajalla on oikeus saada asianmukaisen opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää lastaan käyttämästä opiskeluhuollon palveluja. Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion edun toteutumisesta tekee psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja tai lääkäri.

3.3.1.1 OPISKELUHUOLTOKERTOMUS

Monialaisesta yksilökohtaisesta tapaamisesta laaditaan opiskeluhuoltokertomus Wilman muistio -välilehdelle. Opiskeluhuoltokertomukseen kirjataan tiedot, jotka kuvaavat yksittäisen oppilaan opiskeluhuollon tarvetta sekä suunniteltuja ja toteutettuja

opiskeluhuollon toimenpiteitä. Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, jonka on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät oppilasta koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. **Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.**

Täytetyt lomakkeet tulostetaan ja toimitetaan koulusihteerille tai koulunjohtajalle arkistoitavaksi opiskeluhuollon kansioon, lukittuun kaappiin. Säilytysaika lomakkeilla on oppivelvollisuusaika + 10 vuotta. **Lomaketta ei siirretä oppilaan mukana seuraavaan kouluun.** Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti opiskeluhuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

3.3.1.2 SALASSAPITO, TIEDONSIIRTO JA REKISTERI

Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille tässä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja. Asiantuntijaryhmän jäsenet eivät saa käyttää asiantuntijaryhmän jäsenenä saamia salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin oppilashuoltoon liittyvään tehtävään.

Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle (rehtori) sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan, onko kysymys sellaisesta tiedosta, jonka luovuttaminen on välttämätön esim. muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi myös koskea sellaista oppilaan sairautta, joka tulee

ottaa huomioon oppilaan opetusta järjestettäessä. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin laillinen peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon rekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.

4 OPIKELUHUOLLON PALVELUT

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Pohde, järjestää alueen opiskeluhuollon palvelut. Palvelut tapahtuvat ensisijaisesti kouluilla.

Opiskeluhuollon palveluihin kuuluu kouluterveydenhoitajan ja lääkärin terveyttä edistävien palveluiden lisäksi kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhuollon palvelut perustuvat varhaiseen tukeen ja niiden tarkoituksena on edistää, pitää yllä ja luoda edellytyksiä oppilaan ja opiskelijan hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille sekä ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä ja tarjota tukea jo havaittuihin ongelmiin.

Kuraattorin toiminta on oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaista ja siitä syntyy sosiaalihuollon asiakkuus kuraattoripalveluihin. Kuraattori kirjaa asiat sosiaalihuollon asiakasrekisteriin. Kouluterveydenhoitaja, lääkäri ja psykologi toimivat oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja terveydenhuoltolain mukaisesti ja kirjaavat käynnit terveydenhuollon järjestelmään. Opiskeluhuollon palvelut siirtyvät uusiin kirjaamisjärjestelmiin vuosien 2024- 2025 aikana, jolloin myös Kanta- näkyvyys toteutuu asiakas- ja potilaskirjaamisissa.

4.1 KOULUTERVEYDENHUOLTO

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16§ ja 17§ mukaista terveydenhuoltoa.

Kouluterveydenhoitaja on kouluyhteisön terveydenedistämisen asiantuntija ja vastaa hoitotyön asiantuntijana kouluterveydenhuollosta. Lisäksi hän vastaa oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraamisesta, arvioinnista ja edistämisestä. Terveydenhoitaja tapaa oppilaat toimintaa ohjaavan asetuksen mukaisesti. Laajoissa terveystarkastuksissa tarkastellaan laajasti lapsen, nuoren ja koko perheen hyvinvointia.

Tarkastukset kouluterveydenhuollossa:

- Laaja terveystarkastus 1., 5. ja 8. luokalla
- Määräaikainen terveystarkastus 2., 3., 4., 6., 7. ja 9. luokalla

Kouluterveydenhoitaja osallistuu koulussa esiintyvien vaarojen ja haittojen arviointiin ja yhteisten toimintastrategioiden valmisteluun koskien mm tapaturmien ja päihteidenkäytön ehkäisyä sekä kriisi-, väkivalta- ja kiusaamistilanteita sekä muita erityistilanteita osana oppilashuollon suunnitelmaa. Terveydenhoitaja osallistuu koulujen työolojen ja koulutyön terveellisyyden edistämisen seurantaan oppilasnäkökulman kannalta.

Terveydenhoitaja osallistuu oppilaiden terveydenhoidon ja terveyden edistämisen asiantuntijana opiskeluhuollon toimintaan. Tavoitteena on oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisvaltainen seuraaminen, arviointi ja tukeminen sekä ongelmien varhainen havaitseminen yhdessä huoltajien ja koulujen henkilökunnan kanssa. Laajoista tarkastuksista tehdään luokkakohtainen yhteenveto.

Terveydenhoitaja seuraa oppilaiden kasvua ja kehitystä ja huolehtii seulontatutkimuksista. Hän vastaa kouluterveydenhuollon tiedottamisesta, oppilaiden terveystapaamisista, sekä oppilaskohtaisesta yhteistyöstä huoltajien ja opettajien kanssa. Terveydenhoitaja pitää 5. luokalle murrosikäkoulun ja laatii laajoista terveystarkastuksista luokkakohtaiset

yhteenvedot. Hän ohjaa oppilaat tarvittaessa koululääkärin tai muiden asiantuntijoiden jatkotutkimuksiin. Kouluterveydenhuollossa toteutetaan lapsen ja nuoren kehitystason mukaista terveysneuvontaa ja -ohjausta. Terveystarkastajien resurssi koulupuolelle on 1.6 vuosiviikkotuntia, opiskeluterveydenhuollossa 0.1.

Koululääkäri tarkastaa oppilaat osana laajoja terveystarkastuksia peruskoulun 1., 5. ja 8. luokalla. Koululääkärin toimialueeseen kuuluvat oppilaan fyysiseen kasvuun ja kehitykseen, opiskeluun, koulunkäyntiin ja ammatinvalintaan liittyvät asiat sekä koko perheen terveyden ja hyvinvoinnin seuranta. Terveystarkastuksissa kartoitetaan myös oppilaan psykososiaalista tilannetta. Tarvittaessa koululääkäriä voi varata terveydenhoitajan kautta. Lääkärinhoitoa vaativat sairausasiat hoidetaan terveyskeskuksessa.

Kouluterveydenhuoltoon ei sisälly varsinaista sairaanhoitoa. Tapaturmien ja äkillisen sairastumisen yhteydessä annetaan ensiapua ja ohjataan jatkohoitoon. *Vastuu ensiavusta ja hoitoon ohjauksesta on kaikilla koulun aikuisilla. Sairastuneen lapsen hoidosta, sairaanhoidon järjestämisestä ja hoitoon saattamisesta vastaavat ensisijaisesti huoltajat.*

4.1.1 TERVEYSNEUVONTA

Yksilö- ja ryhmäneuvontaa toteutetaan suunnitelmallisesti huomioiden oppilaiden kehitykselliset tarpeet. Neuvonnassa painotetaan kansanterveyden kannalta keskeisiä tekijöitä:

- tupakan, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö
- uni ja lepo
- hygienia
- liikunta
- suun terveys
- painon hallinta
- ravitsemus
- seksuaalisuus

- tartuntataudit
- rokotukset

Yksilöneuvonnassa kiinnitetään huomiota oman elämän hallintaan, ihmissuhteisiin, päätöksenteko- ja ongelmanratkaisutaitojen, itsehoidon oppimiseen sekä voimavarojen ja suojaavien tekijöiden vahvistamiseen. Vastaanotolla kartoitetaan oppilaan:

- sopeutuminen koulutyöhön
- perhetilanne, muutokset kotona, väkivalta- ja päihdeongelmat, turvattomuus
- kaverisuhteet, itsetunto, aktiivisuus, motivaatio, oppimisvaikeudet, runsaat tai luvattomat poissaolot, provosoiva käyttäytyminen
- mahdollinen kiusatuksi joutuminen/ kiusaajana oleminen
- mahdolliset psyykkiset ongelmat (yksinäisyys, levottomuus, masennus, psykosomaattiset oireet)
- harrastuneisuus, jatko-opintosuunnitelmat
- tietokonepelien, tv-viihteen ja viihde-elektroniikan käyttötottumukset

4.1.2 PITKÄAIKAISSAIRAUKSIEN HOITO PERUSKOULUSSA

Pitkäaikaissairaiden oppilaiden koulupäivän aikana tarvitsemasta sairauden seurannasta ja lääkeshoidossa avustamisesta vastaavat koulunkäynninohjaajat huoltajien kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Mikäli astmaa, diabetesta, epilepsiaa tai muuta perussairautta sairastava oppilas tarvitsee koulupäivän aikana lääkitystä tai hoitotoimenpiteitä, laaditaan vuosittainen hoitosopimus koulun ja huoltajien välillä (ks. lääkehoitosuunnitelma). Sopimuksessa määritellään koulupäivän aikana annettava lääkitys ja hoitotoimenpiteet ohjeineen, vastuhenkilö sekä varahenkilö, jotka toteuttavat hoitoa koulussa sekä sovitaan, missä lääkkeitä säilytetään. Silloin, kun perussairaus edellyttää erityisruokavaliota, sopimuksen laatimiseen on hyvä kutsua mukaan myös koulun ruokapalvelun esimies/ erityisruokavaliiovastaava.

Huoltajat ovat velvollisia toimittamaan koululle lapsen perussairauden hoitoon tarvittavat lääkkeet, hoitovälineet ja niihin liittyvät ohjeet sekä huolehtimaan siitä, että ne ovat ajantasaisia. Vastuhenkilöt saavat terveydenhuollon ammattilaiselta (esim.

diabeteshoitaja) perehdytyksen tehtävän hoitamiseen. Pitkäaikaissairaana lapsen hoito on omalääkärin tai erikoissairaanhoidon, ei koululääkärin, vastuulla.

4.2 KOULUKURAATTORIPALVELUT

Opiskeluhuollon kuraattori edistää ja tukee lasten, nuorten ja aikuisopiskelijoiden oppimista, koulunkäyntiä ja opiskelua, hyvinvointia sekä sosiaalisia valmiuksia ja toimintakykyä. Kuraattori edistää lisäksi koko koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia ja tekee yhteistyötä perheiden, oppilaitoksen muiden työntekijöiden ja yhteistyöverkostojen kanssa.

Kuraattoripalvelut ovat lakisääteisiä, vapaaehtoisia, maksuttomia ja luottamuksellisia. Niiden tulee olla helposti saatavilla osana oppilaiden, opiskelijoiden ja oppilaitosten arkea esiopetuksesta aina toiselle asteelle saakka.

Kuraattoripalvelut ovat osa sosiaalihuollon palveluja. Hyvinvointialue, jonka alueella koulu tai oppilaitos sijaitsee, vastaa kuraattoripalvelujen järjestämisestä oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Pohteen järjestämä kuraattoriresurssi 1.3 vuosiviikkotuntia.

Kuraattori antaa tukea ja ohjausta esimerkiksi seuraavissa pulmissa ja tilanteissa:

- perhetilanne, esim. riidat kotona, vanhempien ero, vanhemmuus, vanhempien päihteiden käyttö sekä mielenterveysongelmat, kriisitilanteet perheessä
- sosiaaliset suhteet, esim. kaveri- ja ystävyysuhteet, seurustelu- ja parisuhde, kiusaaminen, yksinäisyys, ristiriidat opettajien kanssa
- koulunkäynti ja opiskelu, esim. poissaolot, motivaatio, koulunkäynnin ja opiskelun järjestelyt
- tunne-elämä, esim. ahdistuneisuus, stressi, levottomuus, aggressiivisuus, häiritsevä käytös
- vapaa-aika, esim. harrastukset, päihteiden käyttö, pelaaminen
- lastensuojelulliset huolet
- kriisit, esim. läheisen sairastuminen tai kuolema

- itsenäistyminen ja arjenhallinta, erityisesti toisella asteella
- taloudellinen tilanne ja asuminen, erityisesti toisella asteella

Kuraattori voi neuvoa ja ohjata oppilaita ja opiskelijoita ilman, että siitä muodostuu asiakkuutta. Kuraattori voi ohjata ja neuvoa esim. opiskeluhuoltopalveluihin ja muihin palveluihin hakeutumisessa.

Kuraattori voi antaa anonyymiä neuvontaa ja ohjausta opettajille ja muille koulussa ja oppilaitoksessa työskenteleville ammattilaisille sekä huoltajille. Kuraattori voi antaa esim. ohjausta siitä, miten opettaja voi toimia, kun hänellä on herännyt huoli oppilaasta tai opiskelijasta.

Kuraattori voi järjestää matalan kynnyksen neuvontapisteitä, jotka ovat avoinna kaikille oppilaille ja opiskelijoille sekä koulun ja oppilaitoksen työntekijöille.

Kuraattorin tavoittaa puhelimitse, sähköpostin (etunimi.sukunimi@pohde.fi) tai Wilman kautta.

4.3 KOULUPSYKOLOGI

Koulupsykologin työn tavoitteena on tukea oppilaiden psyykkistä hyvinvointia ja koulunkäyntiä sekä edistää osaltaan kouluyhteisön hyvinvointia. Psykologi on mukana yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä sekä kolmiportaisen tuen suunnittelussa.

Koulupsykologi selvittelee ja ratkoo yhdessä oppilaan, huoltajien ja opettajien kanssa oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen pulmia ensisijaisesti keskustellen ja konsultoiden. Opettaja voi pyytää vanhempien ja oppilaan luvalla psykologin mukaan oppilaan asioissa moniammatilliseen asiantuntiryhmään. Koulupsykologi antaa oppilaille yksilöllistä tukea ja ohjausta monenlaisissa oppilaan arkeen ja elämään sekä mielen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Psykologi tekee verkostoyhteistyötä lapsen ja nuoren asioissa koulun ulkopuolisten tukiverkoston kanssa.

Joskus on tarpeen, että oppilaalle tehdään psykologinen tutkimus psykologisia testimenetelmiä käyttäen. Psykologinen tutkimus voi olla tarpeen, jos lapsella on oppimisvaikeuksia, joiden luonne on epäselvä eikä koulun tukitoimia pystytä kohdistamaan riittävän tehokkaasti ja kaivataan lisää ymmärrystä siitä, miksi oppiminen on joiltakin osin lapselle odottamattoman vaikeaa. Joskus voi olla tarpeen tehdä psykologinen tutkimus silloin, kun selvitetään tarvetta koulun ulkopuolisten tuki- ja kuntoutuspalveluiden ja jatkotutkimusten hankkimiselle. Ennen psykologista tutkimusta koulun tukikeinoja on kokeiltu monipuolisesti ja ne on kirjattu mahdollisesti pedagogisiin asiakirjoihin, joita psykologi voi käyttää arvionsa apuna. Psykologi arvioi psykologisen tutkimuksen tarpeen aina itse.

Jos huoli oppilaan asioista herää koulun työntekijällä tai muulla sivullisella ammatillisessa tehtävässä olevalla (esim. lääkäri), suositus on, että hän keskustelee asiasta ensin oppilaan ja/tai huoltajien kanssa. Tämän jälkeen työntekijä ottaa yhteyden psykologiin ja psykologi sopii tarvittaessa tapaamisen oppilaan ja/tai huoltajien kanssa. Koulun työntekijällä tai muulla sivullisella ammatillisessa tehtävässä toimivalla on myös mahdollisuus konsultoida psykologia oppilaan asioista nimettömästi.

Psykologin vakanssia ei ole saatu täytettyä. Pohde järjestää ostopalveluna.

4.6 OPISKELUHUOLTOPALVELUT PANDEMIATILANTEESSA

Oppilaalla on oikeus opiskeluhuollon palveluihin, myös pandemiatilanteissa. Palveluiden helppo saatavuus, sekä tuen ja seurannan jatkuminen on varmistettava myös silloin, kun oppilas on etäopetuksessa. Yksilötyö korostuu pandemiatilanteissa ja esim. luokkiin menemistä vältetään. Opiskeluhuollon toimijoilla on tarpeen mukaan lupa siirtyä työtehtävissä koululta toiselle.

Oppilaat voivat hakeutua palveluihin omatoimisesti. Yläkoulussa työntekijät voi tavoittaa Wilman / puhelimen kautta tai pyytämällä tapaamista muun henkilökunnan kautta. Alakoululaisille järjestetään koululle postilaatikko, johon oppilas voi omatoimisesti jättää

tapaamispyynnön. Alakoululaisia ohjataan myös kertomaan opettajalle tai huoltajalle tapaamistoiveesta. Oppilaan lisäksi voidaan koululla tarvittaessa tavata myös vanhempia.

Asiantuntijaryhmien tapaamiset ovat sallittuja, mutta tällöin pyritään osallistujamäärä pitämään mahdollisimman pienenä. Suositeltavaa on, että asiantuntijaryhmä kokoontuu etänä.

Opiskeluhuollon palveluiden vastaanotolle tullaan vain oireettomana. Infektio-oireisille oppilaille ja vanhemmille tarjotaan vain etäpalveluja. Etäpalvelu käsittää puhelinkeskusteluja, videoneuvotteluja sekä Wilman / puhelimen kautta viestittelyä.

Tapaamisissa noudatetaan koulun hygieniaohjeita:

- huomioidaan riittävä etäisyys tapaamisilla
- kädet pestään tapaamisille tultaessa sekä lähtiessä, vaihtoehtoisesti käytetään käsihuuhdetta
- vastaanottoaikojen väliin jätetään riittävästi aikaa ja huolehditaan, että odotustiloihin ei synny ruuhkaa
- yhteiskäytössä olevat tavarat puhdistetaan asiakkaiden välissä sekä työtilan kaikki kosketuspinnat (ovenkahvat, käsinojat, pöydät, hanat) puhdistetaan päivittäin
- oirehtivalle oppilaalle on koululla sovittava tila, jossa hän voi odottaa kotiin pääsyä

5 OPISKELUHUOLLON MUUT YHTEISTYÖTAHOT

5.1 SIEVIN HYVINVOINTITOIMEN NUORISOPALVELUT

Sievin kunnan hyvinvointitoimen nuorisopalvelut tarjoavat toimintaa nuorisolain mukaisesti kaikille alle 29-vuotiaille. Nuorisopalveluiden tarjoamat palvelut jakautuvat käyttäjän iän mukaisesti joko avoimiin tai kohdennettuihin palveluihin.

Kouluikäisille on tarjolla mm.:

- tilailtapäivät ja -illat nuorisotalo Miitissä syyskuusta toukokuuhun

o alakouluikäiset ti-to klo 13-17

o yläkouluikäiset ti-to 15-20 ja pe 18-22

- Sievi harrastaa -hankkeen maksutonta kerhotoimintaa lukuvuoden ajan
- päiväleirejä ja yön yli leirejä koulujen loma-aikoina
- tapahtumia ja reissuja vuoden aikana
- kouluvierailuja oppituntien ja välituntitoiminnan muodossa

Lisäksi yli 15-vuotiaille nuorille on tarjolla myös Jelppiverkon työntekijöiden palvelut.

Hyvinvointitoimen nuorisopalveluiden työntekijöiden työpisteet löytyvät joko kunnantalolta tai nuorisotalo Miitiltä. Työn luonteen vuoksi he ovat usein jossain muualla, joten työntekijät tavoittaa parhaiten viesteillä.

Nuorisotyön somekanavat: IG: sievinuorisopalvelut ja FB: Sievin nuorisopalvelut.

nuorisotyöntekijä, puh. 044 4883 485 tai Wilma

nuoriso-ohjaaja, tilatyö ja Sievi harrastaa -hanke, puh. 044 4883 480 tai Wilma

Jelppiverkon etsivä nuorisotyöntekijä, puh. 044 4883 321

Jelppiverkon yksilö- ja starttivalmentaja, puh. 044 4883 467

hyvinvointijohtaja, puh. 044 4883 310

5.1.1 NUORISOTYÖNTEKIJÄ KOULULLA

Opetushenkilöstön lisäksi koululla työskentelee nuorisotyöntekijä, joka on nuorisotyön ammattilainen ja läsnä nuorten arjessa niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Hän on mukana kouluarjessa mm. toteuttamalla ryhmäytyksiä, teemaoppitunteja ja järjestämällä välituntitoimintaa. Nuorisotyöntekijä toimii yläkoululla opettajien työparina tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnan ohjaajana. Lisäksi hän ohjaa nuorisovaltuuston toimintaa sekä pienryhmätoimintaa. Vapaa-ajalla nuorisotyöntekijä on tavattavissa viikoittain nuorisotalo Miitissä sekä tapahtumissa, leireillä ja retkillä.

Nuorisotyöntekijä toimii yhteistyössä oppilaan, opettajien ja koulun muun henkilökunnan sekä tarvittaessa kotien kanssa. Nuorisotyöntekijä on vaitiolovelvollinen. Koulunuorisotyö on ennaltaehkäisevä työmuoto, mikä on tarkoitettu kaikille oppilaille.

Nuorisotyöntekijän työhuone koululla sijaitsee lukion tiloissa, rehtorin työhuoneen vieressä. Nuorisotyöntekijään voi ottaa yhteyttä Wilman kautta, puhelimitse tai sähköpostilla (etunimi.sukunimi@sievi.fi). Nuorisotyöntekijän löytää myös sosiaalisesta mediasta, Instagram: sievinnuorisopalvelut ja Snapchatistä.

5.2 SIEVIN SEURAKUNTA (PÄIVITETTY 2022)

Toimintamuotoja:

- nuorisotyönohjaaja on tavattavissa Jussinpekan koululla keskiviikkoisin ruokavälitunnin yhteydessä ja lukiolla kerran kuukaudessa sovittuna ajankohtana.
- kerran kuussa nuorteniltoja syys-toukokuun aikana. Nuortenillat ovat avoimia kaikille rippikouluikäisille nuorille ja sitä vanhemmille nuorille.
- seiskaleirit joka syksy Sievin seurakunnan leirimajalla, yhteistyössä koulun ja kunnan nuorisotyön kanssa (Osoite: Neitsytniementie 86)
- joka vuosi yhteistyössä Alavieskan seurakunnan kanssa 10-synttärit kyseisenä vuonna 10 vuotta täyttävälle. Juhlat järjestetään vuorovuosittain Sievissä ja Alavieskassa. Kutsut juhlille tulevat koulujen kautta
- kesäisin yhdessä Sievin kunnan kanssa lasten leirejä.
  - Yhdessä Sievin 4H:n kanssa järjestetään lasten toimintapäivät. Toimintapäivät järjestetään kesäloman ensimmäisellä viikolla ja ne on suunnattu alle kouluikäisille lapsille.
  - Leirejä seurakunnan leirimajalla Louet-järven rannalla järjestetään kolme. Kaksi yhden yön leiriä 7–9-vuotiaille sekä yksi kahden yön leiri 10–13-vuotiaille.
  - Tietoa kesän leireistä ja toimintapäivistä saa koulujen kautta jaettavasta esitteestä sekä seurakunnan nuorisotyönohjaajalta ja kunnan vapaa-aikatoiminnan ohjaajalta.

Seurakunnan nuorisotyönohjaajan ja nuorisotyön menoa ja toimintaa voi seurata Instagramissa tililtä @Sievin_srk_nuoret

Evangelisluterilaisen kirkon juttelukanavat lapsille ja nuorille:

Twitch: Kirkon Ristiohjain-pelistriimauskanavalla osoitteessa twitch.tv/ristiohjain kirkon työntekijät pelaavat ja keskustelevat pelaamisesta. Keskustelumahdollisuus ja pelistriimaus tiistai-iltaisina, yleisimmin klo 17-19. Keskustella voi myös Ristiohjaimen Discord –kanavalla. Kutsulinkki löytyy Twitch-sivulta

Saapas: NettiSaapas menee nuorten luo sosiaalisessa mediassa ja kuuntelee, mitä nuorilla on mielen päällä. Etsivää nuorisotyötä verkossa NettiSaappaan toimintamallilla tekevät seurakunnat ja kunnat yhteistyössä. www.saapas.fi. Saapas-chat löytyy osoitteesta tukinet.net. Saappaalla on Youtube-kanava ja Instatili @palveluoperaatiosaapas, sekä TikTok tili. Saapas on keskustelijana myös Suomi24-foorumilla, nimimerkkejä on kaksi: netti_saapas ja netti.saapas

Sekasin-chat: on valtakunnallinen keskustelualusta 10-29 -vuotiaille. Sekasin-chatissä voi keskustella mieltä askarruttavasta kysymyksistä tai aiheista nimettömänä ja luottamuksellisesti. Chatissa päivystävät järjestöjen ammattilaiset sekä koulutetut vapaaehtoiset. Sekasin-chat on auki joka päivä, ma-pe klo 9-24 sekä la-su klo 15-24.

Nettitupu on kaikille kouluikäisille tarkoitettu auttamispalvelu verkossa. Voit keskustella mieltäsi painavista asioista Nettitupun työntekijöiden kanssa.

Seurakunnan nuorisotyönohjaajan tavoittaa puhelinnumerosta 050 303 4561.

5.3 SIEVIN 4H-YHDISTYKSEN LAPSI- JA NUORISOTYÖ (PÄIVITETTY 2022)

4H-yhdistys tarjoaa edullisia matalan kynnyksen harrastamismahdollisuuksia osana lapsen ja nuoren päivää. 4H-nuorisotyö on ennaltaehkäisevää nuorisotyötä.

4H-kerhot yli 6v. lapsille ja nuorille ovat ohjattua pienryhmätoimintaa. Kerhoissa lapset oppivat monipuolisesti kestävään elämäntapaan liittyviä arjen taitoja, yritteliään ihmisen perusvalmiuksia tekemällä oppien sekä ryhmässä toimimista.

Kerhot kokoontuvat säännöllisesti viikon välein (ei koulujen loma-aikoina) sivukylien kouluilla, kyläyhdistysten tiloissa, nuorisotalo Miitin kerhotilassa sekä liikuntasaleissa Kiiskilässä, Korhosessa ja Monitoimihallilla. Ohjaajina toimivat koulutetut yli 15-vuotiaat paikkakunnan nuoret. Kerhotoiminta kattaa lähes koko kunnan alueen ja kerhoryhmiä on vuosittain noin 20/kausi.

Lisäksi on aikuisten ohjaamia 6-10 krt kokoontuvia teemakerhoja, joiden aiheena: eläimet, erätaidot, metsä ja kokkailu.

Päiväleirit yli 8v. lapsille ja nuorille ohjatut kalastus-, heppa- ja kotieläinleirit päiväleireinä koululaisten lomien aikoina.

Työelämätaitoja ja yrittäjämäisiä valmiuksia 4H:n koulutuksista yli 13v. nuorille:

Osaava kerhonohjaaja, työelämän pelisäännöt (Ajokortti työelämään ja Työt alkavat), alueellisesti 4H-yrittäjänä toimiminen / 4H-yritys (Vuosittain työllistämme yli 40 paikkakunnan nuorta). Työpalvelussa (siivous- ja pihanhoitotyöt) noin 10 nuorta. Kerho- ja leiritoiminnassa 30 nuorta. Lannoite- ja siemensäkkien keräyspisteessä yksi nuori ja marjanostoon 1-2 nuorta. Yrittäjyydestä kiinnostuneita nuoria kannustetaan oman 4H-yrityksen perustamiseen ja yrityskurssi järjestetään verkkokurssina.

Metsä- ja luontokasvatus:

Lasten ja nuorten metsä- ja luontotietouden lisäämistä sekä kiinnostusta metsään liittyvistä harrastusmahdollisuuksista järjestämällä Metsätiimin (verkostoitumisryhmän) ja tukioppilaiden kanssa metsäpäivät 7. lk oppilaille. Eräkerhotoimintaa 3-6 lk (Jyringin

ja Korhosen koulujen oppilaille) yhteistyössä Jyringin ja Asemanseudun metsästysyhdistysten ja Korhosen kalastuskunnan kanssa. Kalastusleiri yhteistyössä yli 9 v. nuorille yhteistyössä Sievin kalastuskunnan kanssa.

Jäteneuvontaa:

Koululuokat voivat tilata 4H-yhdistykseltä jäteneuvontaa (jätteiden lajittelu, jätteiden käsittely, jätehuoltomääräykset)

Sievin 4 H-yhdistys ry
Haikolantie 16, 2.krs
85410 SIEVI
Puh. 050-559 3454 /toiminnanjohtaja Teija Kallio
sievi@4h.fi

5.4 SUUN TERVEYDENHUOLTO

Kouluterveydenhuolto, mukaan lukien suun terveydenhuolto, on osa koulun monialaista oppilashuoltoa. Päävastuu suun terveydenhuollosta ja sen hoitamisesta kuuluu kuitenkin lapsen huoltajille.

Hammashoitola kutsuu oppilaat tarkastuksiin ja muihin hoitokäynteihin Wilma-viestillä, joka lähetetään kotiin ja tämän lisäksi tiedoksi koululle. Oppilaat kutsutaan hammastarkastuksiin vuosiluokilla 1., 5., ja 8. Tämän lisäksi riskipotilaat tarkastetaan välivuosina tarpeen mukaan.

Koulukyyditykset hammashoitolaan päättyivät vuoden 2023 lopussa.

Suuhygienisti pitää kouluilla oppitunnin hampaiden hoitoon liittyen luokilla 1,3,5,7,8, 9 ja esikoululaisille lukuvuosittain.

Kiireellisissä särky- tai tapaturmatapauksissa otetaan yhteyttä hammashoitolan ajanvaraukseen maanantaista perjantaihin klo 7.45-16.00 numeroon 08 669 2849. Virka-ajan ulkopuolisen (klo 16.00-) sekä viikonloppuisin ja arkipyhisin (klo 10-15) päivystyksen hoitaa Dentopolis Oulussa. Soita tällöin puh. 044 703 6426. Myös päivystysapuun puh. 116 117 soittamalla saa ohjeita.

Sievin hammashoitola, [Haikolantie 16, 85410 Sievi](#)

s-posti: etunimi.sukunimi@pohde.fi

5.5 PUHETERAPIA

Puheterapia on puheen, kielen ja kommunikaation sekä nielemisen ja äänen tutkimista, kuntoutusta ja ohjausta. Puheterapia on pääasiassa yksilöterapiaa. Terapiajakson pituus vaihtelee yksilöllisesti ja yksi käynti on kestoltaan 30 - 45 minuuttia.

Puheterapeuttisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää lapsen kielellinen kehitystaso. Puheterapialla kehitetään puheen ja kielen käytön perusvalmiuksia. Tavoitteena voi olla esim. kuullun, nähdyn, liiketunnon hahmottamisen tai puhe-elinten toiminnan parantaminen. Usein myös laajennetaan lapsen sana- ja käsitevarastoa sekä harjoitellaan päättelytaitoja ja keskittymistä.

Yleisimmät puheterapiaan tulosityt ovat äännevirheet ja viivästynyt puheen ja kielen kehitys. Yksittäisten äännevirheiden (esim. R, S, L) korjaaminen aloitetaan noin 5-6 -vuotiaana. Puheen ja kielen kehitys voi viivästyä useasta eri syistä. Silloin puheterapia voi alkaa jo 2-3 -vuotiaana. Lapsi voi takerrella ja toistaa sanoja, mikä voi olla luonnollinen vaihe puheen oppimisessa. Lapsen pitkään jatkunutta änkytystä voidaan hoitaa puheterapialla ja vanhempien ohjauksella.

Lapsen luki-opetus kuuluu koulun erityisopetuksen piiriin. Vaikeavammaisten lasten (esim. kuulovamma, CP-vamma, kehitysvamma, autismi) puheterapia toteutuu Kelan kustantamana yksityisillä puheterapeuteilla. Kelan kustantama terapia edellyttää korotettua hoitotukea.

Puheterapiaan hakeudutaan lääkärin tai terveydenhoitajan läheteellä.

5.6 TOIMINTATERAPIA

Toimintaterapia on sopiva kuntoutusmuoto silloin, kun vamma, sairaus tai kehitysviivästymä heikentää toimintakykyä. Kuntoutuksen tavoitteena on tukea ja lisätä itsenäisyyttä arjen toiminnoissa.

Työmuodot:

- päivittäisten toimintojen arviointi ja ohjaus
- käden toimintojen arviot
- jatkotutkimusten tarpeen arviot
- ohjauskäynnit asiakkaan kotona, koulussa, päiväkodissa jne.
- apuvälineiden tarpeen arviointi, hankinta ja käytön ohjaus
- asunnonmuutostöiden tarpeen arviointi ja suunnittelu
- yksilöllisten käden ortoosien sekä tukikaulusten valmistus
- eri ammattiryhmien konsultointi ja ohjaus
- toimintaterapia toteutetaan yksilö- tai ryhmäterapiana

5.7 FYSIOTERAPIA

Fysioterapia perustuu terveyden, liikkumisen ja toimintakyvyn edellytysten tuntemiseen ja parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Fysioterapia on osa terveydenhuoltoa, se on terveyttä ja toimintakykyä edistävää hoitoa, ohjausta ja neuvontaa, terapeutista harjoittelua ja apuvälinepalveluita.

Käynnit toteutetaan yksilö- ja/tai ryhmäkäynteinä Nivalan tai Ylivieskan terveyskeskuksessa.

Fysioterapiaan pääsee terveyskeskuksen- tai erikoissairaanhoidon lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattilaisen lähettämänä. Hoitava fysioterapeutti ilmoittaa ajan asiakkaalle.

5.8 SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISET LAPSIPERHEIDEN PALVELUT SIEVISSÄ

5.8.1 LAPSIPERHEIDEN KOTIPALVELU

Pohde järjestää lapsiperheiden kotipalvelua pääsääntöisesti palvelusetelillä. Lapsiperheiden kotipalvelu on tarkoitettu tilanteissa, kun perhe tarvitsee apua akuutissa, ennalta odottamattomassa tilanteessa, johon perhe ei ole voinut varautua.

Saadakseen palvelusetelin asiakkaan tulee ottaa yhteyttä perheohjaajaan, joka arvioi palvelutarpeen ja päättää palvelusetelin myöntämisestä. Yhteydenotto voi tapahtua joko puhelimitse tai henkilökohtaisella asioimiskäynnillä. Asiakas voi myös täyttää palvelusetelihakemuksen. Jos asiakas on oikeutettu saamaan palvelusetelin, hän valitsee itse palveluntuottajan rekisteristä. Palvelut haetaan: **www. aputori.fi** ja sovitaan palvelusta tuottajan kanssa.

5.8.2 SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAINEN PERHETYÖ (PERHEOHJAUSTIIMI SOHVI)

Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö on lapsiperheille suunnattua matalankynnyksen palvelua, joka ei vaadi asiakkuutta lastensuojelussa. Tavoitteena on toimivan ja mielekkään arjen löytäminen yhteistyössä perheen kanssa. Perhetyöhön kuuluu lyhytkestoinen ohjaus ja neuvonta sekä suunnitelmallinen ja pitkäkestoinen perheen tukeminen. Perhetyötä tehdään aina perheen kotona vanhemman / vanhempien läsnä ollessa. Palvelu on perheelle vapaaehtoista, luottamuksellista ja maksutonta. Kotikäynneillä mietitään yhteiset tavoitteet ja lähdetään yhdessä työskentelemään niitä kohti.

Milloin sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö voi olla tarpeen:

- Kun tarvitsee tukea raskausaikana
- lapsen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä (itkuinen vauva, imetysongelmat, uniongelmat, rajojen asettamisessa, yhteiset pelisäännöt, koulunkäynti, päivärytmin ongelmat)
- elämäntilanne on haastava (vanhemman uupumus/masennus, parisuhteen ongelmat, taloudelliset haasteet, kriisitilanteet)
- kun vanhemmuus tai perheenjäsenten väliset vuorovaikutussuhteet kaipaavat vahvistusta
- kun perheessä on päihteiden väärinkäyttöä tai muuta riippuvuutta

Asiakkaaksi hakeudutaan joko ottamalla itse yhteyttä oman kunnan perheohjaajaan tai ottamalla huolet puheeksi neuvolassa tai muussa palvelussa, josta yhteydenottopyyntö voidaan ohjata perheohjaajalle. Perhe voidaan myös ohjata asiakkaaksi muista perhepalveluista.

5.8.3 PERHENEUVOLA

Perheneuvolan työskentely painottuu lasten, nuorten ja heidän perheidensä auttamiseen erilaisissa elämäntilanteissa ja niihin liittyvissä ongelmissa. Pääsääntöisesti asiakkaina ovat alle 13-vuotiaat. Yli 13-vuotiaiden osalta perheneuvolaan voi hakeutua mm. lievempien tunne-elämän ongelmien sekä perheen vuorovaikutusongelmien vuoksi. Selkeästi oppimiseen tai muutoin kouluun liittyvät ongelmat eivät kuulu perheneuvolaan.

Perheneuvolaan voi laittaa lähetteen, mutta se ei ole pakollinen. Perheen / nuoren tulee myös itse olla yhteydessä perheneuvolaan. Ajanvaraus joko neuvonnan kautta tai ottamalla yhteyttä perheneuvolan työntekijöihin suoraan. Nettisivulla on saatavilla myös verkkoasiointin turvaposti, jota kautta voit asioida tietoturvallisesti perheneuvolan kanssa.

5.9 LASTENSUOJELUN PALVELUT SIEVISSÄ

Lastensuojelulain 25 § velvoittaa ilmoittamaan lastensuojelullisesta huolesta sosiaaliviranomaiselle lastensuojeluilmoituksella viivytyksettä ja omalla nimellä silloin, kun ilmoittajataho on viranomaisen edustaja. Lisäksi sosiaalihuoltolaki mahdollistaa sen, että yhteistyössä huoltajien kanssa voidaan tehdä sosiaaliviranomaiselle pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi. Palvelutarpeen arviointiin voidaan sisällyttää tarpeen mukaan myös arvio lapsen lastensuojelun tarpeesta. Alueellamme toimii alle 18-vuotiaiden Palvelutarpeen arviointitiimi (Arvi), jota voi konsultoida huolesta liittyen lapsen/hänen perheensä tilanteeseen. Tiimi käsittelee myös keskitetysti uusia asiakkaita koskevat lastensuojeluilmoitukset sekä tekee niihin liittyen palvelutarpeenarvioinnit.

Jos tarvitset konsultaatiota lastensuojelullisesta huolesta tai mietit lastensuojeluilmoituksen tekemistä tai päädyt tekemään yhdessä perheen kanssa pyynnön palvelutarpeen arvioimiseksi voit ottaa yhteyttä puhelimitse 044 4195 729 ma, ke, pe klo 9-11. Lisätietoa löydät linkin takaa <https://pohde.fi/palvelut/lastensuojelu>

5.9.1 LASTENSUOJELUN TEHOSTETTU PERHETYÖ

Lastensuojelun tehostettu perhetyö on lastensuojeluasiakkaana oleville lapsiperheille järjestettävää suunnitelmallista, intensiivistä, pitkäjänteistä ja tavoitteellista lastensuojelulain mukaista avohuollon tukitoimintaa. Perhetyö on määräaikaista ja sen tarkoituksena on turvata lapsen etu ja hyvinvointi. Perhetyöllä tuetaan myös vanhemmuutta eri elämäntilanteissa. Perhetyön tarkoituksena on auttaa perhettä jaksamaan erilaisissa muutos- ja kriisitilanteissa. Perhetyön avulla pyritään myös ottamaan perheen omat voimavarat käyttöön arjessa selviytymisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Päättävöitteena on, että perhe kykenisi selviytymään jatkossa itsenäisesti. Aloitteen lastensuojelun perhetyön käynnistämiseksi tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Vammaisten palveluihin kuuluvat vammaispalvelulain (1987/380) ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) mukaiset palvelut, etuudet ja tuet.

Vammaisten palvelut pyrkivät ehkäisemään ja poistamaan vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä tarjoamalla alueella asuville vammaisille henkilöille heidän tarvitsemiaan palveluita. Pohde järjestää palvelut tuottamalla ne itse tai ostamalla palvelut muilta yksityisiltä tai julkisilta palveluntuottajilta.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluita järjestetään henkilöille, joilla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Palvelut edellyttävät, ettei henkilölle ole tarjolla riittäviä ja sopivia palveluja tai etuuksia muun lain nojalla. Palvelut ovat pääsääntöisesti hakijalle maksuttomia lukuun ottamatta kuljetuspalveluita.

Kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisia palveluja järjestetään henkilöille, joiden kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vamman tai vian vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluita. Osa palveluista on maksuttomia ja osasta peritään asiakasmaksuja.

Kehitysvammahuollon palveluna Pohde järjestää Sievissä työ- ja päivätoimintaa Pajapihlajassa sekä kehitysvammaisten asumispalveluja Kuuselassa ja Haapalassa. Kehitysvammahuollon palveluihin hakeutuminen tapahtuu yhteydenotolla palveluohjaukseen.

Kehitysvammahuollon palveluohjauksesta Sievissä vastaa

- alle 12-vuotiaat, kehitysvammaisten lasten omaishoidontuki, koululaisten aamu- ja iltapäivähoito: palveluohjaaja, p. 044-4195 736
- yli 12-vuotiaat kotona asuvat: palveluohjaaja p. 040-6355 262
- työ- ja päivätoiminta: palveluesimies p. 044-4195 735
- asumispalvelut: palveluesimies p. 044-4195 747

Vammaispalvelulain mukaiset vaikeavammaisten palvelut Sievissä

- sosiaaliohjaaja p. 044-4196 890
- sosiaalityöntekijä p. 044-4195 731 (uudet kuljetuspalveluasiakkaat)

5.11 PERHEASIAIN NEUVOTTELUKESKUS

Perheasiain neuvottelukeskus on Kalajoen rovastikunnan palvelu ja se tarjoaa keskusteluapua erilaisissa parisuhteen kysymyksissä. Keskusteluissa selvitetään puolisoiden yhteisiä kysymyksiä perheneuvojan kanssa ja etsitään uusia tapoja ratkaista parisuhteen pulmia. Palvelut ovat luottamuksellisia ja asiakkaille maksuttomia. Ajanvaraus puhelimitse ma-to klo 12-13 puh. 08 425 990

Yhteystiedot:

Perheasiain neuvottelukeskus

Toimitalo Pietari

Terveystie 11, ovi E

84100 Ylivieska

Palveleva Puhelin

040 022 1180

joka ilta klo 18-24

5.12 KRIISIRYHMÄ

Kriisiryhmän tehtävänä on antaa apua äkillisissä, vakavissa onnettomuustilanteissa. Kriisiryhmä on moniammatillinen ryhmä, johon kuuluu työntekijöitä terveyskeskuksen eri yksiköistä ja seurakunnasta. Pohteen kriisiryhmä: Sosiaali- ja kriisipäivystys, Jokilaaksojen yksikkö, puh. 044 4793644.

5.13 LANU-YKSIKKÖ

Lanu eli lasten ja nuorten psykiatrinen yksikkö vastaa Sievin 6-18-vuotiaiden lasten ja nuorten psykiatrisesta avohoidosta. Yksikkö (pääasiassa psykiatriset sairaanhoitajat) on tarvittaessa tukemassa myös varhaiskasvatusta lapsen psyykkisten ongelmien arvioinneissa (konsultaatio mahdollisuus).

Lanu pitää sisällään perustason palveluna kouluilla toimivat psykiatriset sairaanhoitajat sekä erityistason palveluna poliklinikkapalvelut.

Psykiatrinen sairaanhoitaja on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) Lasten ja nuorten psykiatrisen yksikön sairaanhoitaja, jonka työpiste on koululla. Työn tavoitteena on auttaa oppilasta arjen toimintojen ja koulunkäynnin sujumisessa sekä erilaisissa mieltä painavissa asioissa.

Psykiatrisen sairaanhoitajan luokse voi tulla esimerkiksi terveydenhoitajan, kuraattorin, psykologin, lääkärin tai vanhempien pyynnöstä. Oppilas voi ottaa yhteyttä häneen myös itsenäisesti. Opettajalla tai koulun muulla henkilöstöllä huolen herätessä oppilaasta, otetaan ensisijaisesti yhteyttä oppilashuoltoryhmän jäseneseen, josta oppilas tarvittaessa ohjataan psykiatriselle sairaanhoitajalle.

Psykiatriseen sairaanhoitajaan voi olla yhteydessä mielialan tai psyykkisen voinnin aiheuttaessa huolta kotona tai koulussa. Psyykkisiä oireita voivat olla esimerkiksi ahdistuneisuus, mielialan muutokset, univaikeudet, pelko, itsetuhoisuus, esiintymisjännitys jne.

Tapaamiset ovat luottamuksellisia. Oppilaan kanssa sovitaan yhdessä, mikäli tarvitsee yhteydenottoa huoltajaan tai muuhun verkostoon.

Psykiatriseen sairaanhoitajaan voi olla yhteydessä joko puhelimitse tai Wilman kautta.

Pohteen **Lasten ja nuorten psykiatrisen erikoissairaanhoidon poliklinikka** sijaitsee Ylivieskassa ja sinne tarvitaan lääkärin lähete. Poliklinikan tavoitteena on varmistaa, että vaikeammin oireilevat lapset ja nuoret saavat asianmukaisen psykiatrisen hoidon omalla tai lähipaikkakunnalla. Hoitoon hakeutumisen syitä voivat olla vakava ahdistuneisuus, voimakkaat jännitysoireet, vakavat mielialahäiriöt, syömishäiriöt, itsetuhoisuus, psykoosioireet, neuropsykiatriset häiriöt tai traumaoireet.

Käynnit sisältävät kahdenkeskisiä terapiakeskusteluja nuoren kanssa sekä tapaamisia vanhempien ja laajemman verkoston kanssa. Hoidossa huomioidaan lapsuus ja nuoruusiän kehitykseen liittyvät kasvun ristiriidat ja iänmukaiset kriisit.

Smarthouse

Vierimaantie 5, 2.krs, Ylivieska

Avoimna ma-pe 8-15

puh. 08 4195 320 /toimisto

Sievin terapiakeskus

Annintie 4, Sievi

ti 8-16

puh. 08 4195 320 /toimisto

5.14 SAIRAALA YHTEISTYÖTAHONA

Sievistä katsottuna lähin suuri sairaala sijaitsee Kokkolassa. Lapsia ja nuoria autetaan avohoidossa Lasten ja nuorten poliklinikalla sekä päiväsairaalassa, Lastenpsykiatrian poliklinikalla, Lasten ja nuorten terapiapoliklinikalla sekä Syömishäiriötiimi Versossa. Lapsille ja nuorille tarkoitettuja osastopaikkoja on lasten- ja nuorisopsykiatrian osastoilla sekä Lasten ja nuorten osastolla. Alueen nuorisopsykiatrisesta avohoidosta vastaa Ylivieskassa sijaitseva Nuppu.

Sairaalan palvelujen piiriin tullaan pääsääntöisesti lääkärin läheteellä. Läheteiden syinä voivat olla epäily neurologisesta sairaudesta, epilepsia, päänsärky, kohtaukselliset oireet, epäily kehitysvammaisuudesta, vaikeudet itsenäistymisessä tai vuorovaikutussuhteissa, pelot, ahdistuneisuus, masennus ja levottomuus. Hoitoa toteuttava yksikkö voi tarvittaessa vaihtua. Esimerkiksi lastenpsykiatrian osastolla tapahtuvaa lapsen psykiatrista arviota suositellaan silloin, kun avohoidon tutkimukset eivät ole riittäviä tai kun lapsen tutkiminen polikliinisesti ei onnistu lapsen vaikean levottomuuden tai sulkeutuneisuuden vuoksi.

Ennen erikoissairaanhoidon tehtävää lähetettä edellytetään, että perusselvittelyt oppilaan tilanteesta tehdään perusterveydenhuollossa eli kouluterveydenhuollossa, neuvolassa ja perheneuvolassa. Kunnassa koottu tieto kootaan lähetteen liitteeksi, jolloin tieto on hyödynnettävissä erikoissairaanhoidon tehdessä omaa arviotaan hoidon tarpeesta. Kun oppilaan ajatellaan tarvitsevan lähetettä, tulisi kouluterveydenhuollon edustaja (terveydenhoitaja tai lääkäri) kutsua myös siihen palaveriin, jossa asiasta huoltajan keskustellaan.

5.14.1 SAIRAALAKOULU

Sairaalaopetus on perusopetuslakiin perustuvaa toimintaa, jonka mukaisesti erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle on aina järjestettävä opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista. Kokkolassa sairaalaopetus järjestetään Mariankadun koulussa.

Mariankadun koulussa on tällä hetkellä neljä perusopetusryhmää, joissa jokaisessa on opettajan lisäksi ryhmäkohtainen avustaja. Kaikki ryhmät ovat yhdysluokkia ja ryhmien kokoonpanot muuttuvat useasti vuoden aikana. Oppilaita ei ryhmitellä pelkästään vuosiluokan perusteella vaan oppimistaitojen ja -edellytystensä mukaan. Jokaisessa opetusryhmässä voi olla sekä osasto-oppilaita että avo-oppilaita.

Mariankadun koulu
Mariankatu 16 L 2
67200 KOKKOLA
1.-6. lk puh 040 8068 256
7.-9. lk puh. 040 8068 205, 044 7809 250

5.15 TERVAVÄYLÄN KOULU / OULU /VALTERI

Valteri tarjoaa oppilaille, heidän perheilleen ja lähityöntekijöilleen tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Palveluistamme hyötyvät yleisen, tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevat lapset ja nuoret. Tavoitteenamme on, että mahdollisimman moni oppilas voi käydä koulua omassa kotikunnassaan ja lähikoulussaan.

Ennakoi	•Konsultointi, kehittämiskumppani, tutkimusyhteistyö
Kehity	•Koulutus, työnohjaus, oppimateriaalit
Vahvista	•Ohjaukseen, tukijaksot, arviointi, kuntoutus, neuropsykiatrinen valmennus, yksilölliset oppimateriaalit, koulupaikka, tuettu asuminen, leirit

Valteri-koulun koulupaikka on tarkoitettu erityisen tuen piirissä oleville oppilaille, joiden koulunkäyntiä ei jossakin koulupolun vaiheessa voida toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla omassa kotikunnassa.

Valterin toimipisteiden yhteydessä toimivat myös asumispalveluyksiköt, jotka on tarkoitettu ensisijaisesti kouluviikkojen ajan pitkämatkalaisille koulun oppilaille maanantaiaamusta perjantai-iltapäivään. Tukijaksolla oleville oppilaille sekä lyhytmatkalaisille Valteri-koulun oppilaille ja muiden koulujen oppilaille ja opiskelijoille asumispalvelut ovat maksullisia.

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin asumispalveluissa painotetaan opetussuunnitelman kolmen kulmakiven merkitystä – toimintakulttuuri, oppimisympäristö ja toimintakyky. Asumispalveluiden kodinomaisuus ja opetussuunnitelman kulmakivet tukevat oppilaan arjen eheyttä.

Valteri-koulun oppilaaksi tullaan aina tukijakson kautta. Jakson aikana arvioimme monialaisesti oppilaan tuen tarvetta, oppimisvalmiuksia sekä oppimiseen, kuntoutumiseen ja koulunkäyntiin liittyviä erityistarpeita. Ellei tukijakson aikana löydetä riittäviä tukitoimia oppimisen järjestämiseksi kotikunnassa, voidaan oppilas ottaa määräaikaisesti Valteri-koulun oppilaaksi.

Kunta hakee oppilaspaikkaa Valteri-koulusta yhteistyössä huoltajien kanssa. Hakemus voi olla vapaamuotoinen ja siihen tulee liittää päätös erityisestä tuesta sekä mahdollisesta pidentäytystä oppivelvollisuudesta. Oppilaaksi ottaminen edellyttää kunnan kanssa tehtävää erillistä sopimusta avustus- ja kuljetuspalveluiden hankkimisesta.

Tervaväylä, Oulu

Puh. 0295 294 000 (vaihe)

PL 106, 90049 VALTERI

Lohipadon yksikkö, Myllytullinkatu 7, Oulu ja

Merikartanon yksikkö, Lossikuja 6

5.16 POHJOIS-POHJANMAAN PELASTUSLAITOS

Sievin paloaseman henkilökunta pitää lukuvuosittain turvallisuuskoulutusta esikoululaisille ja neljäsluokkalaisille yhden oppitunnin verran. Koulujen on myös mahdollista vieraila Sievin paloasemalla. Vierailut sovitaan tapauskohtaisesti palolaitoksen henkilökunnan kanssa.

NouHätä! -kampanja on yläluokkien valtakunnallinen pelastustaitokampanja, jonka järjestämisessä pelastuslaitos on aktiivisesti mukana. Kilpailu järjestetään lukuvuosittain.

Palolaitoksen henkilökunta voi osallistua kouluissa järjestettäviin poistumisharjoituksiin, koulun niin halutessa. Tästä on sovittava erikseen palolaitoksen henkilökunnan kanssa.

Sievin paloasema
Pelastajantie 1
85410 SIEVI
Puh. 08 429 6260

5.17 JOKILAAKSOJEN POLIISI

Osallistumme koulujen toimintaan pitämällä oppitunteja lähinnä peruskouluissa. Oppitunnit voivat koskea liikenneasioita tai ne voivat olla ns. laillisuuskasvatusta jolloin käsittelemme yhteiskunnan eri sääntöjä ja niiden vaikutusta kansalaisten elämään. Opetustyöhön erikseen valitut poliisit voivat käsitellä myös muita aiheita riippuen koulun toivomuksista ja aiheiden ajankohtaisuudesta. Tarvittaessa poliisi voi olla mukana myös oppilashuoltotyössä, kiusaamisasioiden käsittelyssä sekä netissä ja muualla tapahtuneiden rikos-, riita- tai häirintäasioiden käsittelyssä. Koulupoliisit vierailevat kouluilla koulujen pyyntöjen mukaan.

Alueen koulupoliisi: Tomi Reinikainen (tomi.reinikainen@poliisi.fi)

Ylivieskan alueen poliisipäivystys: 0295 416 409

Tilanteesta riippuen myös muita poliiseja voi osallistua yhteistoimintaan koulujen kanssa.
Em. vastuuhenkilöön saat parhaiten yhteyden sähköpostitse etunimi.sukunimi@poliisi.fi

6 LIITTEET

Liite 1. Poissaoloihin puuttuminen

Liite 2. Pandemian tasomalli

Liite 3. Koulukiusaamisen selvittelyn ohjeistus (KaMu)

Liite 4. Oppilaan / huoltajien suostumus monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumiseen

Liite 5. Tuen järjestämisen vaiheet –kaavio

Liite 6. Opiskeluhuollollinen polku, perusopetus

Liite 7. Opiskeluhuollon vuosikello

Liite 8. Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma

Poissaoloihin (luvaton poissaolo, sairauspoissaolo ja muu huolestuttava poissaolo) puuttuminen perusopetuksessa

<p>Kirjaa yhteydenottosi Wilman tuntimerkintöihin koodilla "Huolilyhteydenotto"</p>	<p>Tehdään perusteellinen kartoitus poissaolien syistä ja kokonaistilanteesta. Kartoituksen osana voidaan käyttää esim. koulupoissaolokyselyä (SPAS-R)</p>	<p>Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto harkittava.</p>	<p>Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.</p> <p>Alakoulu: yli 125 h / yläkoulu yli 100 h</p> <p>Mikäli tukitoimet ja seurantapalaverit eivät aura ja poissaoloja kalliista huolimatta on jatkuvasti / runsaasti (yli 125 h), tehdään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus konsultaation pohjalta.</p> <p>Koulu on tässä vaiheessa selvittänyt poissaolien syitä omalta osaltaan ja käytrännyt koulun tukitoimia monipuolisesti.</p> <p>Lastensuojeluilmoituksen pohjana on huoli poissaolien aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalien kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan kouluissa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö.</p> <p>Sovitaan myös seurantapalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa.</p>
<p>Oppilashuoltohenkilöstön konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä.</p>	<p>Alakoulu: yli 50 h / yläkoulu yli 40 h</p> <p>Jos tilanne ei korjaannu selvittyyn ja puhelinkeskustelun jälkeen (poissaoloja yli 50 h), opettaja kutsuu koolle palaverin. Palaveri kokoaan yhteen ne toimijat, jotka oppilas ja hänen huoltajansa arvioivat tarpeelliseksi oppilaan koulunkäynnin tukemisessa. Pohditaan myös ketkä muut toimijat voisivat tukea oppilasta.</p> <p>Useimmiten mukaan kutsutaan myös joku/jotkut oppilashuollon työntekijöistä. Tarvittaessa voidaan muodostaa monialainen asiantuntijaryhmä, joka sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä.</p> <p>Koulun tukitoimet mietitään. Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen konsultaatiot.</p>	<p>Alakoulu: yli 75 h / yläkoulu yli 60 h</p> <p>Tarvittaessa (kun poissaoloja yli 75 h) kutsutaan mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita monitoimijaiseen yhteistyöhön ja pohditaan puuttumisen keinoja.</p> <p>Sovitaan yhdessä, miten oppilaan tilanteen etenemistä seurataan ja kuka siitä mittäkin osin vastaa.</p> <p>Sovitaan myös seurantapalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa.</p> <p>Koulun tukitoimet mietitään. Koulun ulkopuolisten tahojen konsultaatiot ja yhteistyö.</p>	<p>Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.</p>
<p>Huoli-puheeksi Oppilaan poissaoloista herää huoli kotona/koulussa.</p> <p>Luokanopettaja/luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta oppilashuollon työntekijään.</p> <p>Opettajalla on lain mukainen velvoite puurtua poissaoloihin, mikäli hänelle nousee asiasta huoli.</p>	<p>Sovitaan myös seurantapalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa.</p>	<p>Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.</p>	<p>Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.</p>
<p>Ennaltaehkäisevä toiminta Yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.</p> <p>Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä.</p> <p>Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan systemaattisesti ja jatkuvasti.</p>	<p>Sovitaan myös seurantapalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa.</p>	<p>Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.</p>	<p>Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.</p>

Poissaoloista:

Lapsen tai nuoren huonovointisuuden yksi selkeimpiä oireita on runsaat poissaolot koulusta!

Runsaat poissaolot lisäävät entisestään oppilaan vaikeuksia. Niissä piilee myös selvä syrjäytymisen vaara. Oppimisen kannalta säännöllinen läsnäolo on tärkeää. Runsaat poissaolot saattavat lisätä tukiopetuksen tarvetta ja toisaalta taas huonontavat sen tehoa. Poissaoleva oppilas jää paitsi myös kaikesta muusta koulun toiminnasta, jolloin hänen sosiaaliset suhteensa kärsivät. Jatko-opintokelpoisuus edellyttää läsnäoloa koulussa, ja pärjätäkseen yhteiskunnassa, on osattava noudattaa säännöllistä elämänrytmiä.

Oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluu oppilaan läsnä oleminen koulussa. Koulun tehtävä on seurata oppilaiden poissaoloja (perusopetuslaki 26§) ja olla yhteydessä luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajiin. Myös puutteelliset poissaoloselvitykset tai niiden kokonaan puuttuminen tai oppilaan vilpillinen käytös poissaolojen suhteen ovat huolestuttavia piirteitä oppilaan hyvinvoinnissa.

Poissaoloihin puuttuminen on tärkeää esim. seuraavissa tilanteissa

- oppilaalla on selvittämättömiä ja luvattomia poissaoloja
- oppilaalla on toistuvia poissaoloja tietyiltä päiviltä tai tunneilta
- oppilaalla on runsaasti myöhästelyjä
- oppilaalla on selvitettyjä poissaoloja, mutta ne ovat jatkuvia ja niiden määrä ylittää alakoulussa taulukossa mainitut rajat
- oppilaan poissaolojen syynä on sairaus, joka ei ole selkeä ja poissaolo jatkuu pitkään ilman lääkärin tai hoitavan tahon lausuntoja
- jos oppilaan suoriutumisen taso laskee merkittävästi

Sievin kunnan opetuksen toteuttamissuunnitelma pandemia-aikana

TASO 1 (Tilanne vakaa)

Kouluarjessa pyritään mahdollisimman normaaliin arkeen. **Käsihygieniaan ja turvaväleihin kiinnitetään tehostetusti huomiota.** Siirtymisissä pestään kädet huolellisesti.

Luokassa istutaan mahdollisimman väljästi. Oppilaat saavat käyttää omia koulutarvikkeita, kuten saksia, liimoja, kyniä jne. Ulko-opetusta suositellaan mahdollisimman paljon.

Käsityötunnille mennessä ja sieltä lähtiessä pestään huolellisesti kädet. Käsityövälineiden puhtaudesta pidetään säännöllisesti huolta. Sama ohjeistus koskee myös kuvataiteen- ja musiikin tunteja. Liikuntatunnilla pyritään minimoida kontaktit. Välineitä käytetään hanskat kädessä tai käsien pesun kautta puhtain käsin.

Isoimpien oppilaiden (4. lk ->) olisi hyvä säilyttää kirjat kotona.

Liikunta

- Koulun liikuntatunneilla huomioidaan etäisyydet ja hygienia. Saliliikunta toisten koulujen saleissa/monitoimihallilla sallittu.
- Välineurheilussa suositellaan käsineiden käyttöä.
- Uintiopetusta ei järjestetä.

Välitunnit ja siirtymiset

- Välituntisin ollaan väljästi.
- Välitunti- ja liikuntavälineiden käsittelyssä suositellaan hanskojen käyttöä.
- Käytävällä kohtaamiset toisen luokan kanssa pyritään välttämään.

Ruokailu

- Ennen ruokailua pestään ja desinfioidaan kädet.
- Jokainen oppilas ottaa itse oman ruoka-annoksensa oman opettajan valvonnassa.
- Ruokalan työntekijä huolehtii ottimien vaihdosta.
- Ruokailusta poistutaan heti, kun ruoka on syöty.
- Koulut järjestävät ruokailun parhaaksi katsomallaan tavalla.
- Mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon väljyydet.

Tapahtumat

- Syksyn aikana koulun omia ja koulujen välisiä tapahtumia ei järjestetä.
- Tilanne katsotaan uudestaan vuodenvaihteessa.

Kodin ja koulun yhteistyö

- Yhteydenpito hoidetaan Wilma-viesteillä tai puhelimitse.
- Vanhempien tapaamisissa (esim. vanhempainvartit) hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan etäyhteyksiä. Otamme tapaamisten suunnittelussa huomioon perheiden mahdollisuudet käyttää etäyhteyksiä. Lähitapaamisissa noudatetaan hygieniaohteja.
- Huoltajien käynti koulun sisätiloissa pidetään mahdollisimman vähäisenä.
- Iltapäivätoiminnasta lasta hakiessa huoltaja soittaa ohjaajalle ja odottaa lasta ulkona.
- Koulussa on suositeltavaa luoda selkeä aikataulu, jolloin luokan- ja aineenopettajat ovat tavoitettavissa puhelimitse tai muiden viestintävälineiden avulla. Näistä ajankohdista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.
- Vanhempainiltoja voidaan järjestää luokkakohtaisesti huomioiden väljyys ja hygienia. Kyläkouluilla vanhempainilta voidaan järjestää koko koulun vanhemmille ulkotapahtumana väljyys huomioiden. Kahvitarjoilua ei järjestetä.

Koulukyydit

- Koulukyydeissä otetaan huomioon hygienia ja väljyys mahdollisuuksien mukaan.

Sairastuessa

- Toimitaan Hyvinvointialue Pohteen ohjeiden mukaisesti.
- Jos lapsella on flunssan oireita, ottaa huoltaja yhteyttä oman koulun terveydenhoitajaan, jolta lapsi saa tarvittaessa lähetteen koronatestiin. Jos testiin ei ole tarvetta mennä, toipuu lapsi rauhassa kotona, ja tulee kouluun oireettomana.
- Testiä odotellessa lapsi opiskelee kotona itsenäisesti opettajan ohjeiden mukaisesti.
- *Koulun henkilökunnan jäsenenä* ollessa flunssan oireita ottaa hän yhteyden työterveydenhoitoon, ja toimii annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Koronatestin ollessa negatiivinen saa lapsi/koulun henkilökunnan jäsen tulla takaisin kouluun, jos oireet ovat selkeästi helpottumassa.

Testin ollessa *positiivinen* toimitaan vastaavan lääkärin (Arto Nieminen) ohjeiden mukaan.

- Allerginen nuha pysyessään lievänä lääkityksen avulla voi kouluun/töihin tulla.
- *Lapsen sairastuessa koulupäivän aikana siirretään hänet erilliseen tilaan aikuisen valvonnassa odottamaan, kunnes huoltaja tulee hakemaan. Valvova aikuinen pitää huolen turvaväleistä. Valvovalle aikuiselle suositellaan maskin käyttöä.*

Karanteeni (viranomaisen määräyksestä ja/tai testiä odotellessa)

- Karanteenitilanteessa yksittäisen oppilaan kohdalla opettaja antaa opiskeltavan ohjelman, mutta laaja-alainen erityisopettaja ja koulunkäynninohjaaja ovat aktiivisesti lapsen kanssa yhteydessä koulupäivän aikana.

- Karanteenissa ja eristyksessä oleva oppilas voi kuntonsa mukaan osallistua opetukseen etäyhteyden välityksellä samalla, kun muu opetusryhmä opiskelee lähiopetuksessa.
- Etäyhteys luokkaan tarjotaan tarvittaessa. Digimateriaalien jakaminen kotona olevalle lapselle mahdollistettava.
- Jos oppilas on saapunut Suomeen maasta, joiden kohdalla matkustusrajoitukset ovat voimassa, oppilaan suositellaan jäävän 14 vuorokauden ajan omaehtoiseen karanteeniin.
- *Opettajan ollessa terveenä* karanteenissa hoitaa hän opetustyön etäyhteydellä. Tällöin luokassa tulee olla valvojana aikuinen; opettaja tai koulunkäynninohjaaja. Opetuksen järjestäjä järjestää opetusvälineet opettajalle etäopetusta varten. Sairastapauksissa otetaan sijainen.

Opiskeluhoolto ja oppimisen tuki

- Opiskeluhoolto järjestetään mahdollisimman normaalisti huomioiden turvavälit ja hygienia.
- Oppilaat käyvät yksitellen tai pienissä ryhmissä laaja-alaisen erityisopettajan luona.
- Laaja-alainen erityisopettaja ei käy luokissa pitämässä tunteja, vaan delegoi opettajille esim. sanelujen pidot.
- Kuraattori, terveydenhoitaja ja psykologi käyvät kouluilla tarpeen mukaan ja kohtaavat lapset yksitellen tai pienissä ryhmissä väljyys ja hygienia huomioiden.

Huoltaja voi osallistua *oireettomana* vastaanotolle lapsen kanssa.

TASO 2 (Kohonnut tartuntavaara: useampi (n. 5) tartunta kunnassa / Pohteen alueella)

Päätöksen siirtymisestä tasolle 2 tekee kunnan johto.

Katso TASO 1

Lisäksi:

- *Valmistaudutaan etäopetukseen siirtymiseen 4-9 -luokkien osalta.*

Opiskelutarvikkeet ja kirjat

- Oppikirjat ja -välineet otetaan kotiin TASOSSA 3 etäopiskeluun siirtyvien osalta.

Välitunnit ja siirtymiset

- Välituntisin ollaan väljästi ja omissa ryhmissä. Välitunteja porrastetaan.
- Välitunti- ja liikuntavälineiden käsittelyssä käytetään käsineitä.
- Käytävällä kohtaamiset toisen luokan kanssa pyritään välttämään.

Liikunta

- Koulun liikuntatunneilla huomioidaan tehostetusti etäisyydet ja hygienia.
- Saliliikunta toisten koulujen saleissa/monitoimihallilla **lopetetaan**.
- Välineurheilussa käytetään käsineitä.

Maskin käyttö

- Maskin käytössä noudatetaan yleisiä ohjeita.

Koulukyydit

- Tarvittaessa lisätään resursseja porrastamalla ja lisäkyydeillä.

Vierailijat

- Vierailijakäynnit minimoidaan.

Kerhotoiminta

- Kerhotoiminta ja valinnaisaineet, jossa useammasta eri ryhmästä oppilaita, keskeytetään.

TASOILLA 1-2 mahdollista myös yksittäisen luokan tai esim. lukion siirtyminen etäopetukseen altistumisten takia.

TASO 3 (Korkea tartuntavaara)

Katso tasot 1 ja 2

Tasoon 3 siirrytään, kun alueella on korkea tartuntavaara.

Oppilaiden tai henkilökunnan karanteenista *päättää virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri* (Hyvinvointialue Pohteen tartuntataudeista vastaava lääkäri). Päätöksistä tiedottaa kunnan opetustoimi.

Oppilaan oikeus opetukseen tulee turvata poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana perusopetuslaissa ja sen nojalla säädetyn ja määrätyn mukaisesti. Opetuksessa noudatetaan tuntijakoa, opetussuunnitelman perusteita, paikallista opetussuunnitelmaa, perusopetusasetuksen mukaista työaikaa, koulujen työaikoja, opetuksen järjestäjän vuosisuunnitelmaa ja oppilaan lukujärjestystä.

Siirrytään 4-9 -luokkien ja lukion osalta etä- ja lähiopetuksen vuorottain opetukseen.

Lähiopetukseen jäävät:

- esiopetuksen oppilaat
- perusopetuksen vuosiluokkien 1–3 oppilaat
- erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaat
- pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat sekä
- valmistavan opetuksen oppilaat.

Yhdysluokalla 3-4 myös 4. luokka jää lähiopetukseen.

Lähiopetuksessa toteutuu **TASOT 1 ja 2.**

Tasossa 3 opetuksessa vuorotellaan etä- ja lähiopetuksessa.

Opetus sekä muu oppilaan ja opettajan välinen vuorovaikutus tapahtuvat eri- tai samanaikaisesti esimerkiksi digitaalisia välineitä, kuten etäyhteyksiä, verkko-oppimisympäristöjä, sähköisiä alustoja tai digitaalisia viestintävälineitä hyödyntäen.

Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen tulee olla perusopetuslaissa määriteltyä opetusta. *Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus ei tarkoita pelkkien oppimistehtävien antamista.*

Riittävän ja säännöllisen *vuorovaikutuksen varmistamisessa* keskeistä on:

- Suunnitellaan lukujärjestys, joka *edellyttää* säännöllistä vuorovaikutusta ja yhteydenpitoa oppilaisiin koulupäivän aikana. Oppilaisiin voidaan pitää yhteyttä osana ryhmää tai yksilönä.
- Huomioidaan vuorovaikutuksen määrässä ja laadussa oppilaiden vahvuudet ja tuen tarpeet.
- Suunnitellaan menettelytavat ja käytänteet, joilla oppilaiden läsnäolo opetuksessa varmistetaan ja joilla sitä tuetaan.
- Vuorovaikutusta tuetaan tarvittaessa koulun moniammatillisen henkilöstön avulla, esim. koulunkäynnin ohjaajien tai oppilashuollon henkilöstön avulla.
- Seurataan aktiivisesti oppilaiden vuorovaikutuksen tarvetta ja tarvittaessa lisätään yhteydenottoja.

Alle 15-vuotiailla oppilailta tulee olla huoltajan lupa oman laitteen käyttöön opetuksessa.

Koulun on tarjottava oppilaille tarvittavat opetusvälineet.

Ruokailu

- Lähiopetuksessa oleville ruokailu järjestetään koululla väljyydet ja hygienia huomioiden.
- *Etäopetuksen aikana oppilaille tarjotaan valmisruokapaketit. Valmisruuat jaetaan lähiopetusjakson päättyessä ennen siirtymistä etäopetukseen.*

Koulukyydit

- Tarvittaessa lisätään resursseja porrastamalla kyytejä ja järjestämällä lisäkyytejä.

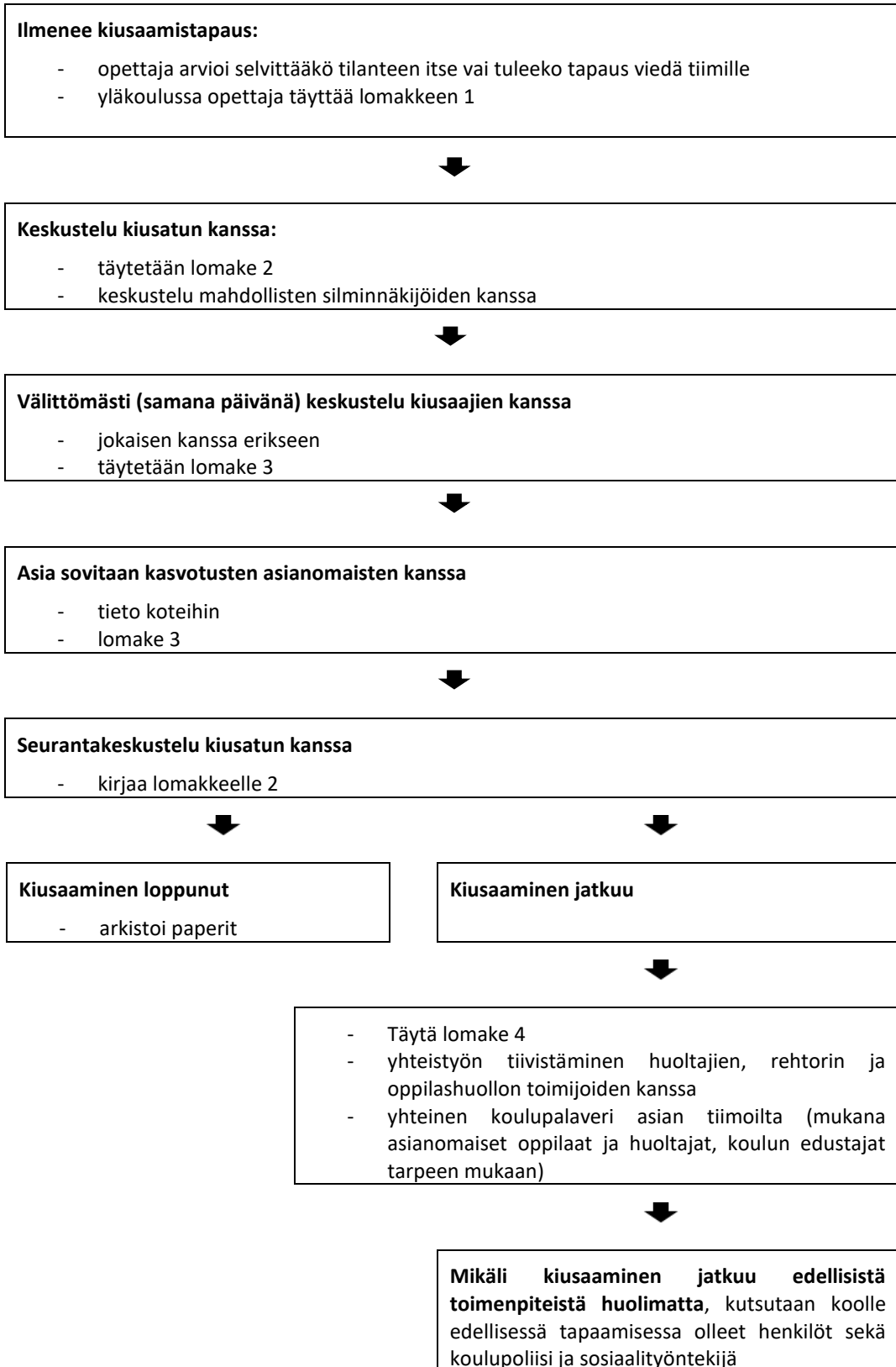
TASO 4 (Koulussa tartunta)

Koulu suljetaan.

Oppilaat siirtyvät etäopetukseen. Katso TASO 3: etäopetus.

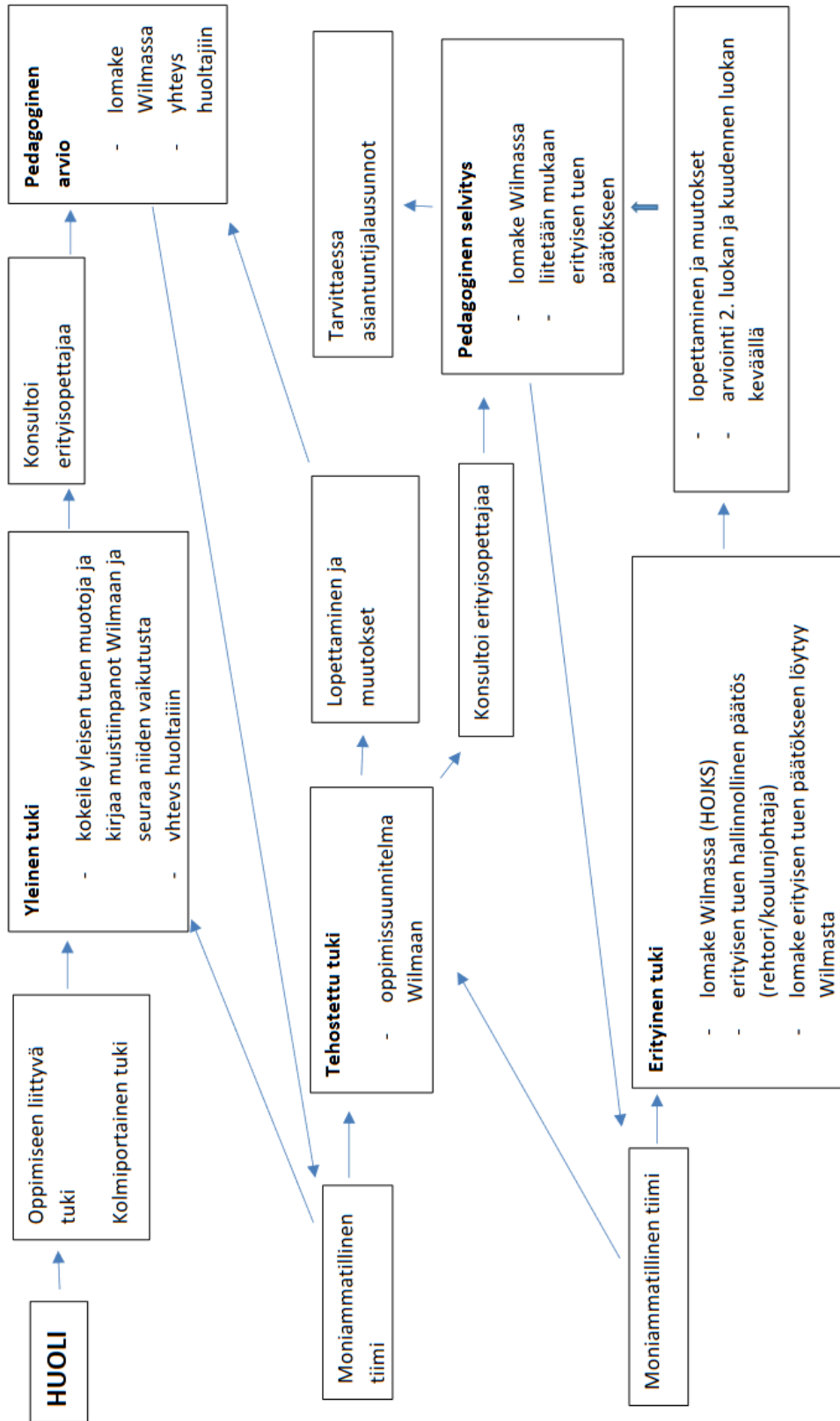
Koulukiusaamiseen puuttumisen malli (lomakkeet KaMu-kansiossa)

Kiusaamistapauksen selvittely

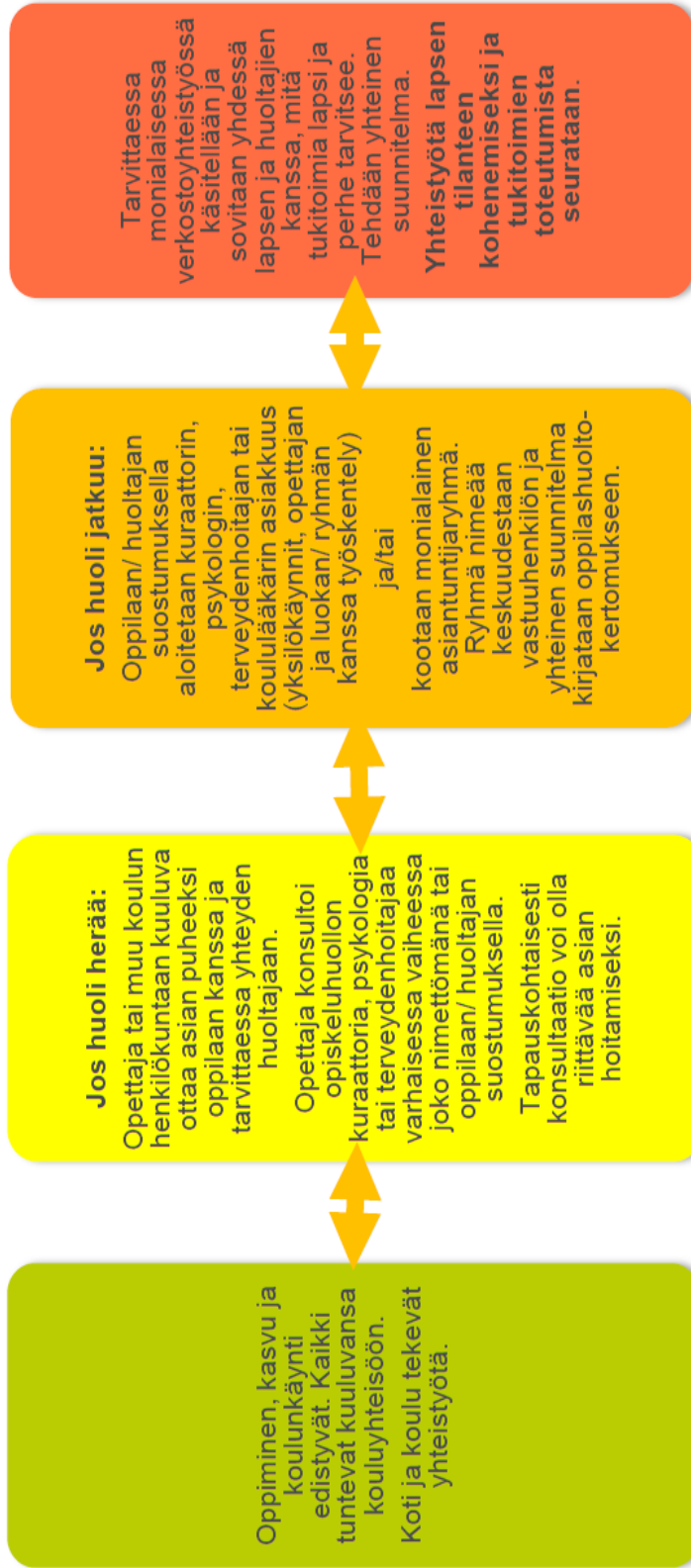
OPPILAAN / HUOLTAJIEN SUOSTUMUS MONIALAISEN ASiantuntijaryhmän KOKOONTUMISEEN

Oppilaan nimi		
Koulu ja luokka		
Käsittävät asiat:		
Vastuuhenkilön nimi ja tehtävä:		
Suostumus siihen, että asiassani kutsutaan koolle monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmän kokoontuminen perustuu Oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin 1287/2013 19.1§ ja 19.2§.	☐ suostun ☐ en suostu	
Arvion lapsen/nuoren edellytyksistä itse päättää asiantuntijaryhmän kokoonpanosta teki:	Nimi ja tehtävä Sievissä ___/___ 20___ Allekirjoitus	
Tapaamiseen voivat osallistua seuraavat henkilöt:		
luokanopettaja / -valvoja	Kyllä	Ei
erityisopettaja		
oppilaanohjaaja		
kouluterveydenhoitaja		
kuraattori		
koulupsykologi		
muu henkilö		
muu henkilö		
Allekirjoitukset Sievissä ___/___ 20___	Oppilas	
	Huoltaja	
	Huoltaja	

Opiskeluhuollollinen polku, perusopetus

Opiskeluhuollon palveluiden asiantuntijoita voi aina konsultoida nimettömänä. Älä jää huolesi kanssa yksin!

Huomioitavaa:

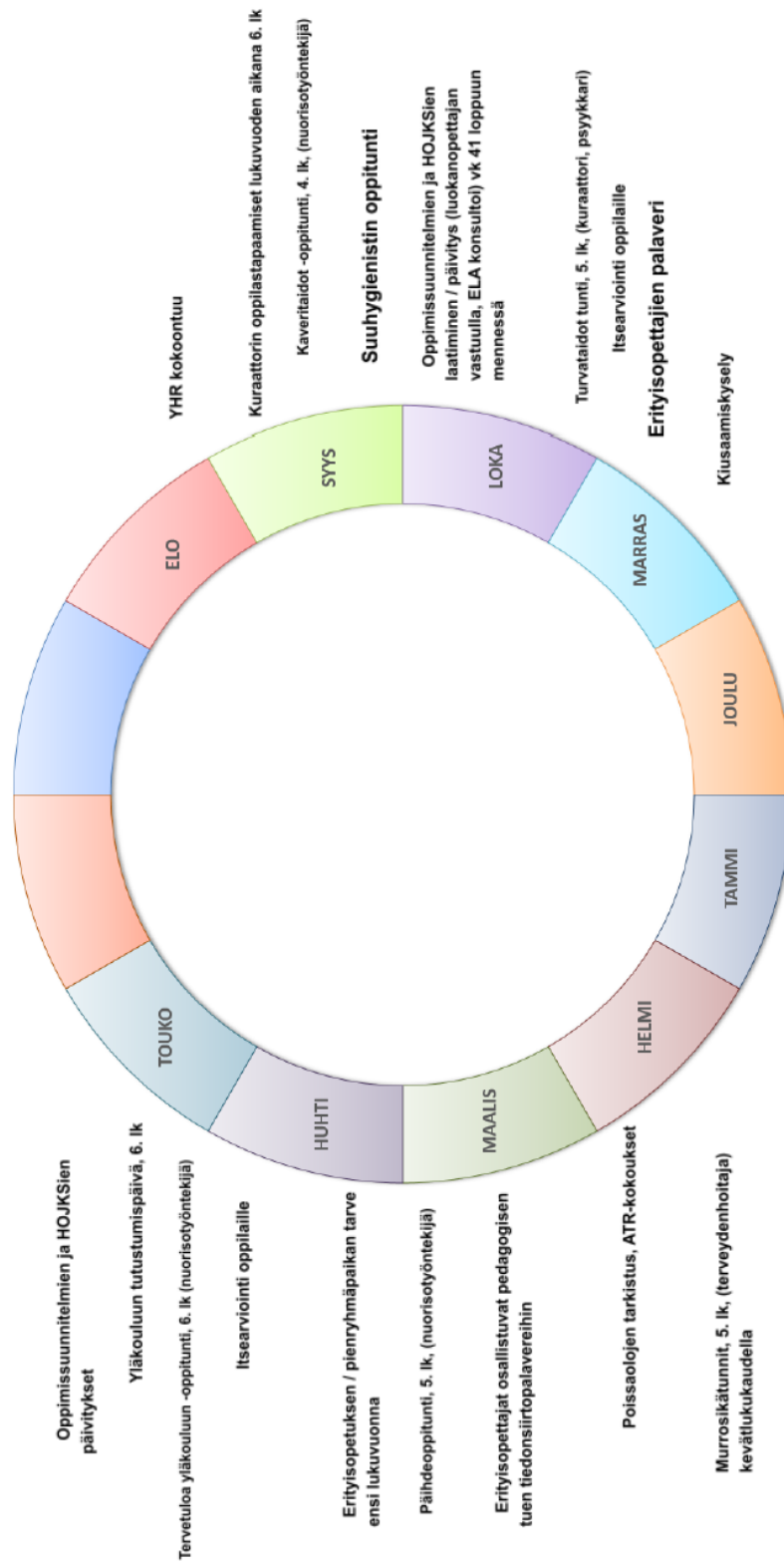
Jos huoli on akuutti, tehdään yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi, lastensuojeluilmoitus tai yhteys poliisiin. Myös konsultaatiomahdollisuus.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, huoltajalle (ja lapselle) on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä.

Velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille, kun syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu rikoslaisa (20 luku) seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko tai henkeen tai terveyteen kohdistunut rikos, jos sen enimmäisrangaistus on vähintään 2 vuotta vankeutta. **Lisäksi on tehtävä lastensuojeluilmoitus.**

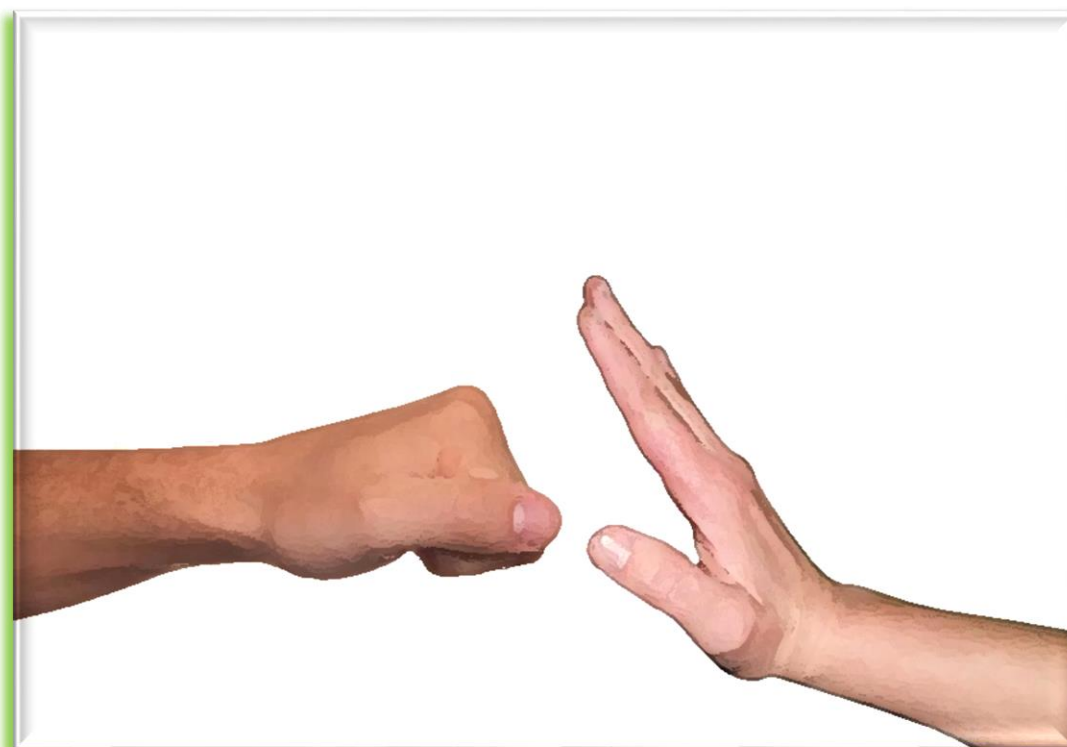

OPISKELUHUOLLON VUOSIKELLO

SIEVIN KUNNAN SIVITYSTOIMEN JA HYVINVOINTITOIMEN

KIUSAAMISEN, HÄIRINNÄN JA VÄKIVALLAN VASTAINEN
SUUNNITELMA

1 Johdanto	51
2 Mitä on kiusaaminen, seksuaalinen häirintä, tasa-arvokysymykset.....	52
2.1 Kiusaaminen on vallan väärinkäyttöä	52
2.2 Käsitteitä kiusaamisen rajapinnoilla	53
3 Toimia kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi.....	54
3.1 Turvallisemman tilan periaatteet	54
3.2 Koulun järjestyssäännöt.....	55
3.3 Tunne- ja vuorovaikutustaitoja voidaan oppia ja opettaa	55
4 Kiusaamiseen puuttumisen malli koulujen arjessa	59
5 Kiusaamiseen puuttuminen vapaa-ajan palveluissa	61
6 Liitteet.....	62
Ala- ja yläkoulun oppilashuollon vuosikellot	62
Kiusaamiskyselyt ala- ja yläkouluun.....	64
Ohje ilmoittajalle: Ilmoitus väkivaltatilanteesta	70
Ohje esimiehelle: Väkivaltatilanteen käsittelyyn	72
7 Lähteet	63

Päivitys 1/2024

1 Johdanto

Sievin kunnan kouluilla on ollut käytössä useamman vuoden ajan KaMu-toimintamalli, jonka juuret ovat KiVa-koulu-toimintamallin jälkeisessä ajassa. Perusopetuslaki päivittyi 1.8.2022. Päivittyneessä laissa on tarkennettu useampaa pykälää. Laissa laajentui ilmoitusvelvollisuus: "Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle." (Perusopetuslaki.)

Perusopetuslaissa on päivitetty myös pykälä oppilaan velvollisuuksista seuraavasti: "Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä." (Perusopetuslaki 35§)

Sievin kunnan kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelmassa kuvataan (OPH:n kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa -opas):

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Sievin kuntaan on laadittu ohjeistus ja lomakkeisto väkivaltatilanteita varten. Laaditut ohjeet ja lomakkeisto on sisällytetty tähän suunnitelmaan.

Suunnitelman laadinnan työryhmään ovat kuuluneet koulukuraattori, Jussinpekan ja Lauri Haikolan koulujen vararehtorit sekä nuorisotyöntekijä. Työtä ovat ohjanneet sivistysjohtaja ja hyvinvointijohtaja.

2 Mitä on kiusaaminen, seksuaalinen häirintä, tasa-arvokysymykset

2.1 Kiusaaminen on vallan väärinkäyttöä

Kouluissa kiusaamisesta käytetään usein tutkimuskirjallisuudesta tuttua määritelmää, jonka mukaan ”kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai pahaa mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua”. Kiusaamiseksi määritellään siis puolustuskyvyttömän oppilaan tahallinen vahingoittaminen. Kiusaamisella on ominaispiirteitä, jotka erottavat sen esimerkiksi riitelystä, häirinnästä tai yksittäisestä väkivaltilanteesta. Näitä ominaisuuksia ovat esimerkiksi toistuvuus, tietoisuus ja vallankäyttö sekä se, että kiusaamisessa on usein kyse ryhmäilmiöstä. Näiden ominaispiirteiden vuoksi kiusaamistilanteeseen puuttuminen edellyttää siis erilaisia toimintatapoja kuin yksittäiseen tekoon puuttuminen.

Kaikkia kiusaamiseksi koettuja tekoja ei ole aina tarkoitettu loukkaaviksi, eivätkä kaikki lapset ja nuoret osaa vielä hahmottaa toimintansa seurauksia. Aina aikuisenkaan ei ole helppoa erottaa kiusaamista riitatilanteesta, konfliktista tai loukkaavasta käytöksestä. Lapset, nuoret ja aikuiset voivat lisäksi määritellä kiusaamisen eri tavoin. Satunnaisetkin ristiriidat kouluyhteisössä voivat loukata ja niistä voi pahoittaa mielensä, mutta nämä tilanteet ovat hetkellisiä ja niiden kohteet ovat vaihtuvia.

Kiusaaminen on ilmiö, jota on vaikea yksiselitteisesti määritellä, mitata ja joskus myös havaita. Toiminnan lisäksi kiusaamisessa on kyse sekä yksilön että ryhmän suhtautumisesta. Siitä, kuinka kiusattu kokee ja tulkitsee tilanteen sekä siitä, kuinka ryhmän muut jäsenet suhtautuvat kiusattuun ja toimivat tilanteessa, voidaan puhua rooleina. Vaikka suurin osa oppilaista ei asennetasolla hyväksy kiusaamista, moni saattaa kiusaamistilanteessa toimia tavalla, joka vahvistaa tai ylläpitää kiusaamisen kierrettä. Koulukiusaamiseen liittyviä rooleja ovat kiusatun ja kiusaajan lisäksi apurin, kannustajan, puolustajan ja hiljaisen hyväksyjän roolit. Kiusaaja-uhri tarkoittaa oppilasta, joka sekä kiusaa muita että tulee itse kiusatuksi. Sillä, minkälaisia rooleja oppilaat omaksuvat kiusaamistilanteissa, on suuri merkitys kiusaamisen jatkumisen kannalta.

Kaikkein tavallisimmin kiusaaminen ilmenee sanallisena kuten nimittelynä, pilkkaamisena tai toisen naurun alaiseksi tekemisenä. Kiusaaminen voi kuitenkin saada monia muitakin muotoja eli se voi olla fyysistä (tönnäyttely tai lyöminen), omaisuuteen kohdistuvaa (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juurujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen).

2.2 Käsitteitä kiusaamisen rajapinnoilla

Kiusaaminen on ilmiönä monimuotoinen ja joskus sen erottaminen muusta ei-toivotusta toiminnasta on haasteellista. Kaikkeen koulussa esiin tulevaan epäasialliseen käytökseen on puututtava kunkin tilanteen edellyttämällä tavalla.

Syrjinnällä tarkoitetaan, että henkilöä on kohdeltu vertailukelpoisessa tilanteessa huonommin kuin toisia yhden tai useamman henkilökohtaisen ominaisuuden takia. Yhdenvertaisuudesta säädetään Suomen perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa ja tasa-arvolaisissa.⁴ Niiden mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Ostrakismi tarkoittaa torjutuksi tulemista ja huomiotta jättämistä, sosiaalista ulossulkemista. Ostrakismi on tahallisesti tai tahattomasti tuotettua sosiaalista kipua, joka on verrattavissa väkivaltaan tai kiusaamiseen. Ulkopuolisuuden kokemuksen tuottamisen keinoja ovat esimerkiksi, katseen tai keskusteluyritysten sivuuttaminen, selän kääntäminen, viesteihin vastaamattomuus tai yhteisestä tekemisestä ulossulkeminen. Ostrakismi on näkymättömyytensä vuoksi ulkopuoliselle, esimerkiksi opettajalle, hyvin vaikeasti tunnistettavissa olevaa ja siksi puuttumisen kannalta haasteellista.

Vihapuhetta ovat kaikki ilmaisun muodot, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat suvaitsemattomuuteen perustuvaa vihaa. Vihapuhe voi liittyä esimerkiksi ihonväriin, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen. Rangaistava vihapuhe on viestintää, joka täyttää rikoksen tunnusmerkit.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä.

Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai ahdistavan ilmapiirin. Fyysinen seksuaalinen häirintä voi olla rikoksena rangaistavaa seksuaalista ahdistelua.

Sukupuoleen perustuva häirintä on henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Se ei kuitenkaan ole luonteeltaan seksuaalista.

Grooming tarkoittaa aikuisen tietoista ja tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään seksuaaliseen kontaktiin lapsen kanssa tai houkutellaan lapsi tekemään seksuaalisia tekoja. Rikoslaisissa säädetään rangaistavaksi lapsen houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin eli niin sanottu grooming. Säännöksen nojalla lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön tai sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämiseen tähtäävistä teoista rangaistaan. Tunnusmerkistö täyttyy, kun tekijä ehdottaa tapaamista tai muuta kanssakäymistä lapsen kanssa siten, että ehdotuksen sisällöstä tai olosuhteista muuten ilmenee tekijän tarkoituksena olevan edellä mainittujen rikosten tekeminen.

3 Toimia kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi

Jokaisella ihmisellä on perustarve kuulua joukkoon ja olla osa yhteisöä. Kouluuyhteisöihin lapset, nuoret ja aikuiset tulevat omista taustoistaan, toisinaan hyvinkin erilaisin valmiuksin. Kouluuyhteisöissä onkin tarve vahvistaa tätä yhteenkuuluvuutta jatkuvasti erilaisin toimenpitein ja menetelmin. Vahvistamalla kouluuyhteisöä ennaltaehkäistään sellaisia tilanteita, joissa toinen yhteisön jäsen tulisi kiusatuksi, kokisi häirintää tai väkivaltaa tai niiden uhkaa. Kouluuyhteisöjen vahvistamiseen tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ja erilaisia työskentelyn muotoja.

Opetushallituksen (2023) sivujen mukaan yhteisöjen turvallisuus voidaan jakaa fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen ja pedagogiseen turvallisuuteen. Fyysinen turvallisuus syntyy turvallisesta ja terveellisestä ympäristöstä. Turvalliset rakennukset, rakenteet, kalusteet ja laitteet sekä turvallinen lähiympäristö ovat osa fyysistä turvallisuutta. Sosiaaliseen turvallisuuteen kuuluvat osallisuuteen, osallistumiseen ja vuorovaikutukseen liittyvät asiat. Sosiaalisesti turvallinen ja salliva oppimisympäristö mahdollistaa lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden jatkuvan vuorovaikutustaitojen kehityksen sekä sen, että lapsi ja oppilas kokee voivansa tehdä vuorovaikutusaloitteita ja toimia osallisena ryhmässä. Vastaavasti psyykkiseen kasvu- ja oppimisympäristöön voidaan ajatella kuuluvan turvallisuuden tai turvattomuuden tunteisiin sekä kognitioihin liittyvät asiat. Lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus kasvaa psyykkisesti turvallisessa ympäristössä. Psyykkisesti turvallinen ympäristö mahdollistaa lapsen ja oppilaan kielteistenkin tunteiden ilmaisun sekä mahdollisuuden saada luotettavalta ja turvalliselta aikuiselta apua. (Opetushallitus 2023.)

Pedagoginen turvallisuus muodostuu turvallisesta kasvu- ja oppimisympäristöstä, lapsien ja aikuisten välisistä verkostoista sekä kannustavasta ja tukevasta ohjauksesta. Pedagogiseen turvallisuuteen voidaan katsoa lukeutuvan ratkaisut, joita tehdään opetuksen ja oppimistilanteiden osalta lapsen/oppilaan kasvu- ja oppimisympäristössä. Pedagogisesti turvallinen oppimistilanne rakentuu oikean tasoisella ohjauksella oppilasta kannustaen ja tukien. Voidaankin ajatella, että pedagoginen turvallisuus kattaa niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinen turvallisuuden aiheita. Lisäksi pedagogisessa turvallisuudessa otetaan turvallisuusosaaminen ja -kasvatus huomioon. (Opetushallitus 2023.)

Sievin kunnassa on käytössä erilaisia toimenpiteitä pedagogisen turvallisuuden takaamiseksi ja kouluuyhteisöjen vahvistamiseksi. Ne toimenpiteet esitellään tässä luvussa.

3.1 Turvallisemman tilan periaatteet

Riikka Rajala (2021, 15-16) määrittelee opinnäytetyössään turvallisemman tilan periaatteen seuraavasti:

”Turvallisempi tila on kannustava, uhkaamaton ympäristö, jossa kaikki osallistujat voivat tuntea olonsa mukavaksi, ilmaista itseään ja jakaa kokemuksia pelkäämättä syrjintää tai kostoja. - - Turvallisemmassa tilassa osallistujat myös ottavat vastuuta epämiellyttävistä tilanteista ja yrittävät luoda tapoja muuttaa nämä tilanteet paremmiksi sen sijaan, että niitä vain siedettäisiin. Turvallisemman tilan kehittäminen on jatkuva prosessi parantaa tilan turvallisuutta ja mikään tila ei ole koskaan täysin turvallinen tila.”

Turvallisemman tilan periaatteet Sievissä:

- **Kunnioita**
Jokaisella on oikeus omaan mielipiteeseen ja samalla vastuu valita, mitä ja miten puhuu sekä käyttäytyy. Huolehditään, että kaikilla on tilaa osallistua keskusteluun. Käsittelemme arkoja aiheita kunnioittavasti.
- **Anna toiselle tilaa**
Kunnioita toisen henkilökohtaista fyysistä, psyykkistä ja emotionaalista tilaa. Muista, että emme voi tietää toisen rajoja kysymättä niitä. Emme koske toiseen lupaa kysymättä. Pyydä tarvittaessa tilaa itsellesi.
- **Kuuntele ja opi, ole avoin**
Kuuntelemme toisiamme ja olemme avoimia uusille näkökulmille. Jos olemme eri mieltä, ilmaisemme asian rakentavalla ja rauhanomaisella tavalla. Keskitymme asiaan, emme henkilöihin. Kohtaamme uudet henkilöt ennakkoluulottomasti.
- **Älä tee oletuksia**
Älä tee oletuksia tai yleistyksiä esimerkiksi toisen sukupuolesta, seksuaalisuudesta, taustasta tai perhesuhteista vaan kunnioita jokaisen itsemäärättyä oikeutta.
- **Puutu**
Mikäli todistat häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, älä jää sivusta katsojaksi vaan puutu tilanteeseen.
- **Pyydä anteeksi**

3.2 Koulun järjestyssäännöt

Sievin kouluihin on laadittu järjestyssäännöt, jotka ovat koulukohtaisia. Järjestyssäännöt ovat esillä kouluilla esim. käytävien seinillä ja nettisivuilla.

3.3 Tunne- ja vuorovaikutustaitoja voidaan oppia ja opettaa

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen systemaattisesta opettamisesta ja vahvistamisesta varhaiskasvatuksesta alkaen on viime vuosina saatu paljon myönteistä tutkimustulosta.

Kouluikä on keskeinen ajankohta lasten tunnetaitojen ja vuorovaikutussuhteiden rakentumisen näkökulmasta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen sisältyy opetussuunnitelmassa useisiin eri kohtiin alkaen oppimiskäsityksestä ja perusopetuksen tehtävästä ulottuen laaja-alaiseen osaamiseen ja eri oppiaineiden opetukseen. Kouluilla on siis jo nykyisellään varsin laaja ja monipuolinen mahdollisuus toteuttaa tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta ja samalla huolehtia kiusaamisen vastaisesta työstä perusopetuksen eri vaiheissa.

Perusopetuksen tehtäväksi on määritelty inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kartuttaminen. Kun inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta, koostuu sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä ja vuorovaikutuksesta. Koulun tehtävä on ohjata oppilaita näkemään asioita toisen näkökulmasta ja ymmärtämään myös toisen tunteita ja kokemuksia. Lukiokoulutuksen tavoitteena oleva yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla opiskelijat osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Opettajan omat tunnetaidot luovat perustan vuorovaikutustaitojen opettamiselle ja tarjoavat mallin myös oppilaiden toiminnalle eri tilanteissa. Ryhmän turvallista ilmapiiriä ja kiusaamista ehkäisevää dynamiikkaa kannattaa rakentaa tietoisesti ja tavoitteellisesti. Opettajan oppilaantuntemus ja kiinnostus oppilaiden kuulumisia kohtaan vahvistaa ryhmähenkeä. Turvallisen ryhmän luomisessa sovitaan toisen huomioimisen ja kunnioittamisen tavoista, yhteisistä säännöistä sekä keinoista puuttua tilanteisiin, joissa käyttäytyään ei-toivotulla tavalla. Ryhmän hyvinvointia tukee kaikkien ryhmän jäsenten osallisuuden varmistaminen, dialogisten taitojen harjoittelu ja myönteisen palautteen antaminen. Yhteistyötä edellyttävät työtavat ja yhteiset projektit synnyttävät usein myös menneen ja samalla mahdollisten ristiriitojen tai vaikeidenkin tunteiden käsittelylle on saatavilla opettajan tukea.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat keskeisiä myös sosiaalisessa mediassa ja digitaalisissa peleissä. Internetissä käytävä keskustelu ja viestintä eroaa joiltain osin kasvokkain käytävästä keskustelusta. Kirjallisesta viestinnästä ei samalla tavalla välity toisen ihmisen tunnetiloja, jolloin keskustelija voisi ottaa sen huomioon. Ystävällistä ja kunnioittavaa keskustelutapaa sosiaalisessa mediassa ja digitaalisissa peleissä voi samoin oppia ja harjoitella; millainen keskustelu alustoilla on ystävällistä ja toista kunnioittavaa ja millainen keskustelu taas loukkaa kanssakeskustelijoita tai -pelaajia.

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan eri tiedon- ja taidonaloja ylittävää ja yhdistävää osaamista. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon eri oppiaineiden tavoitteissa ja sisällöissä. Koululla on tärkeä rooli oppilaiden ohjaamisessa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa omalla toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Tunne- ja sosiaalisten taitojen kehittäminen, vastuun kantaminen niin omasta kuin yhteisestä työstä sekä omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtiminen ovat keskeistä perusopetuksen laaja-alaista osaamista. Oppilaita opetetaan myös suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan eri ikävaiheissa (L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot). Oppilaita ohjataan työskentelemään yhdessä ja heille tarjotaan tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista (L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen).

Erityisesti verkossa tapahtuvan kiusaamisen ennaltaehkäisyssä osalta kahdella laaja-alaisen osaamisen kokonaisuudella on tärkeä tehtävä. Medialukutaitoa kehitetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa (L4 Monilukutaito). Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla. Oppilaita opastetaan tuntemaan tieto- ja viestintäteknologian erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen). Osana tieto- ja viestintäteknologian sisältöjä koulussa voidaan opettaa oppilaalle internetin, sosiaalisen median ja digitaalisten pelien käyttöä oppilaiden ikäkauden mukaisesti. Oppilaan on tärkeää oppia, millainen sosiaalisen median ja digitaalisten pelien käyttö tukee hänen oppimistaan ja hyvinvointiaan, ja millaiseen käyttöön puolestaan liittyy riskejä ja haittapuolia.

Monien oppiaineiden kuten äidinkielen ja kirjallisuuden, uskonnon ja elämäntutkimustiedon, yhteiskuntaopin ja psykologian tai kuvataiteen ja liikunnan tavoitteet ja sisällöt tarjoavat mahdollisuuksia tunnetaitojen ja rakentavan vuorovaikutuksen harjoitteluun sekä kiusaamisen vastaisten teemojen käsittelyyn kaikkien oppilaiden kanssa. Paikalliset opetuksen järjestäjät voivat tarjota tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta myös valinnaisena oppimääränä eri vuosiluokilla. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisessa

opetussuunnitelmassaan ja tuntijaossaan, mitä valinnaisia aineita tarjoaa, ja vuosiluokat, joilla niitä tarjotaan.

Turvallisuustaitojen opetuksessa sekä tunne- ja sosiaalisten taitojen omaksumisessa erityisesti yhdellä oppiaineella on erityinen merkitys. Terveystiedon osalta tuntijako perusopetuksessa on monirakenteinen: Vuosiluokilla 1-6 terveystietoa opetetaan integroituneena ympäristöoppiin ja vuosiluokilla 7-9 itsenäisenä oppiaineena. Nuorten lukiokoulutuksessa terveystiedossa on yksi pakollinen opintomoduuli ja kaksi valtakunnallista valinnaista opintomoduulia. Ammatillisten perustutkintojen yhteisissä tutkinnon osissa on työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen suunnattuja osaamistavoitteita. Tutkinnon osissa opiskelija kehittää valmiuksiaan huolehtia omasta terveydestään, turvallisuudestaan sekä työ- ja toimintakyvystään.

Esimerkiksi vuosiluokilla 7-9 terveystieto-oppiaineen opetuksen yksi tehtävä on oppilaiden turvallisuustaitojen, sosiaalisten taitojen sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien tukeminen. Oppilaita ohjataan myös kehittämään taitojaan toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa. Kiusaamista oppiaineessa käsitellään yhtenä keskeisimmistä terveyden vaaratekijöistä. Teknologisesti kehittyvässä maailmassa jokaisen oikeus koskemattomuuteen, yksityisyyden rajojen ja itsemääräämisoikeuden puolustaminen sekä turvataitojen vahvistaminen on tullut olennaiseksi osaksi terveystiedon opetusta eri koulutusasteilla.

Lukiossa opiskeltavassa psykologian oppiaineessa sovelletaan tutkimustietoa opiskelijan omien ihmissuhteiden ja vuorovaikutussuhteiden vahvistamiseen, hyvinvoinnin edistämiseen ja erilaisuuden ymmärtämiseen. Psykologian opiskelu lisää tietoa ja ymmärrystä tunteiden tunnistamisesta ja säätelystä sekä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa. Opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta. Psykologian sisältöihin kuuluvat esimerkiksi tunnetaidot, vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot sekä sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus.

Sievin kouluissa järjestetään oppitunteja seuraavasti:

- 1.-2 -luokkalaisille tunnetaitotunteja kuraattorin pitämänä.
- 4.-luokkalaisille nuorisotyöntekijä pitää kaveritaitotunnin lukukauden alkaessa.
- 5.-luokkalaisille kuraattori pitää turvataito-oppitunnin lukuvuoden aikana.
- 7.-luokkalaisille kuraattori pitää seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta oppitunnin lukuvuoden aikana. Nuorisotyöntekijä pitää kaveritaidoista oppitunnin syyslukukauden aikana.

Huomaa Hyvä -viikko

Läpi Sievin kunnan on järjestetty viikolla 45 Huomaa hyvä -viikko. Vuodesta 2024 alkaen Huomaa Hyvä -viikko järjestetään viikolla 42. Viikon tarkoituksena on keskittyä hyvän huomaamiseen niin lapsissa, nuorissa kuin työntekijöissä. Viime vuosina teemaviikkoa on laajennettu koskemaan kunnan toimipaikoissa toimivia työntekijöitä. Lisäksi teemaviikko ulottuu varhaiskasvatuksen ja koulujen piirissä olevien lasten ja nuorten huoltajille saakka.

Sievin kunta työnantajana kouluttaa henkilökuntaansa.

4 Kiusaamiseen puuttumisen malli koulujen arjessa

Kiusaamistilanteeseen puututaan heti. Kaikki kouluyhteisön aikuiset ovat velvoitettuja puuttumaan havaitsemiinsa kiusaamistilanteisiin. Kiusaamisen havainnut henkilö puuttuu tilanteeseen välittömästi ja lopettaa tilanteen heti. Selvitettävät tilanteet voivat olla monentyyppisiä ja vakavuudeltaan eritasoisia.

Kiusaamistilanteen selvittely lähtee yleensä kohdista 1. tai 2. Mikäli katsotaan, että kiusaaminen on luonteeltaan vakavaa tai selvittettävä asia on erittäin laaja, niin voidaan poikkeuksellisesti aloittaa asian selvittäminen kohdasta 3. Vaihe 4 tulee aina vasta kohdan 3 jälkeen.

1. Konfliktin/riidan selvittely

Tilanteeseen tullut koulun henkilökunnan jäsen lopettaa tilanteen ja selvittää tapahtuneen osapuolten kanssa. Hän ilmoittaa tapahtuneesta luokanopettajalle/luokanvalvojalle. Tapahtumasta tehdään Wilmaan ruskea tuntimerkintä ja lisämerkintänä kiusaaminen. Tilanteen selvittänyt ja luokaopettaja/luokanvalvoja sopivat, kumpi tekee merkinnän Wilmaan.

2. Kiusaamistapauksen selvittely

Kiusaamistapaus on tullut tietoon opettajan omien havaintojen perusteella, oppilaan itsensä kertomana, muiden oppilaiden kertomana, huoltajien yhteydenoton tai muiden koulun henkilökunnan jäsenten kautta. Selvittämisen hoitaa luokanopettaja/luokanvalvoja itse. Opettaja voi halutessaan pyytää toista opettajaa mukaan avuksi tilanteen selvittelyyn. Luokanopettaja/luokanvalvoja keskustelee ensin kiusatun kanssa ja selvittää tapahtumien kulun ja kuulee kiusatun näkemyksen asiasta. Tämän jälkeen hän keskustelee asiasta oletetun kiusaajan kanssa. Kiusaaminen vaaditaan lopettamaan heti ja kiusaajalle tehdään selväksi, että tilannetta seurataan tarkasti. Tämän jälkeen tilanne käydään läpi osapuolten kanssa ja sovitetaan näkemykset tapahtuneesta yhteen. Keskustelussa sovitaan kiusaamisen loppumisesta ja mahdollisista rangaistuksista ja korvauksista. Luokanopettaja/luokanvalvoja tekee Wilmaa sinisen kasvatuskeskustelumerkinnän ja lisämerkintänä kiusaaminen tai jokin muu sopiva lisämerkintä sekä on tarpeen mukaan vielä muilla tavoin yhteydessä huoltajiin. Luokanopettaja/luokanvalvoja voi katsoessaan tarpeelliseksi varata huoltajalle mahdollisuuden osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä.

3. Kiusaamistapauksen jatkuminen tai vakavan/laajan kiusaamistapauksen selvittely

Kiusaaminen jatkuu luokanopettajan/luokanvalvojan selvittelystä huolimatta tai esiin tullut kiusaaminen on luonteeltaan vakava. Kiusaamisen selvittely etenee KaMu-lomakkeiden mukaan.

Kaikki lomakkeet löytyvät Sievin kunnan Drivesta (Sivistystoimi → Oppilashuolto → KaMu). Koulun työntekijä, jonka tietoon kiusaaminen on tullut täyttää KAMU-lomakkeen 1 ja toimittaa sen KaMu-tiimille. Kiusaamisen selvittely siirtyy KaMu-tiimille. KaMu-tiimin jäsenet ja toimintamalli ovat koulukohtaisia. Ne noudattavat pääpiirteissään kunnassa yhteisesti sovittua mallia. KaMu-tiimissä kiusaamista selvittämässä on aina vähintään kaksi aikuista. Toinen tiimiläisistä voi toimia kirjurina ja toinen haastattelee oppilaita. Tiimiläiset keskustelevat ensin kiusatun kanssa ja täyttävät lomakkeen 2.

Tämän jälkeen he keskustelevat oletetun kiusaajan/kiusaajien kanssa (jokaisen kanssa erikseen) ja täyttävät lomakkeen 3.

Lopuksi tilanne sovitaan osapuolten kesken kasvotusten (kiusattu ja yksi kiusaaja kerrallaan). Lomakkeeseen 3 merkitään seurantajakson aikataulu. Seurannasta vastaavat KaMu-tiimin jäsenet, jotka tarpeen mukaan konsultoivat luokanopettajaa/luokanvalvojaa. Selvittelystä tiedotetaan soittamalla/Wilmalla asianosaisten huoltajille. Wilmaan merkitään KaMu-keskustelumerkintä. Kun selvittely saadaan päätökseen, niin lomakkeet toimitetaan arkistoitavaksi koulusihteerille tai muuhun erikseen sovittuun paikkaan.

4. Kiusaamistapaus jatkuu edelleen

Jos KaMu-tiimin käsittelyssä ollut kiusaamistapaus jatkuu edelleen, kutsutaan koolle koulupalaveri. Koulupalaveriin kutsutaan mukaan tahot, joiden osallistuminen katsotaan tilanteessa tarpeelliseksi. Koolta voivat esimerkiksi olla kiusattu, kiusaaja, asianosaisten huoltajat, luokanopettaja/luokanvalvoja, rehtori, kuraattori, koulupoliisi, sosiaalityöntekijä tai joku muu tilanteen vaatima henkilö.

Mikäli kiusaaminen jatkuu edellisestä koulupalaverista huolimatta, kutsutaan koolle uusi palaveri laajennetulla kokoonpanolla.

Muut mahdolliset toimenpiteet

Luokanopettajalla/luokanvalvojalla on käytössään jokaisessa kiusaamisen selvittelyn vaiheessa Opetushallituksen kurinpitokeinot ja turvaamistoimenpiteet.

[Oph:n kurinpitokeinot ja turvaamistoimenpiteet perusopetuksessa](#)

Kiusatulle ja kiusaajalle on tärkeää tarjota tukea kiusaamistapauksen selvittelyn aikana ja sen jälkeen. Tukea voivat olla tarjoamassa luokanopettaja/luokanvalvoja, koulukuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja ja muut oppilaat (yläkoulussa tukioppilaat) tai joku muu koulun ulkopuolinen toimija. Tuki on syytä suunnitella tapauskohtaisesti yhteistyössä asianosaisen ja huoltajien kanssa.

Koulussa on tärkeää kertoa oppilaille, miten toimia, jos he itse huomaavat kiusaamista. Joka lukuvuosi on syytä käsitellä luokissa kiusaamista ja sen ehkäisemiseen liittyviä asioita. Asiaa voidaan pitää koulussa esillä laittamalla oppilaille näkyville Opetushallituksen juliste toimintaohjeista näissä tilanteissa.

[Toimi näin kiusaamistilanteessa -juliste \(Oph\)](#)

Koulut tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointitoimen kanssa. Huoltajiin ollaan tilanteen vaatiessa yhteydessä.

5 Kiusaamiseen puuttuminen vapaa-ajan palveluissa

Sievin kunnan alueella vapaa-ajan palveluita lapsille ja nuorille tuottavat esimerkiksi kunta, järjestöt ja yhdistykset. Lasten ja nuorten koulun arjessa tapahtuvat positiiviset ja negatiiviset toiminnan heijastuvat vapaa-ajan toimintoihin ja toisinpäin. Vapaa-ajan ja koulun toimijoiden välillä ei ole aiemmin ollut selkeää yhteistyön muotoa. Tähän lukuun on kirjattu perusteet ja sovitut toimintaohjeet vapaa-ajalla tapahtuvista kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan tilanteista.

Vapaa-ajan toimijoilla ei ole lain nojalla virkavastuuta, kuten opetushenkilöstöllä on, mutta jokaisella toimijalla on vastuu puuttua epäasialliseen käyttäytymiseen ja turvata lapselle ja nuorelle turvallinen kasvuympäristö. Ja jokaisella vapaa-ajan toimijalla on lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus.

1. Kiusaamisen tms. Havainnointi vapaa-ajalla

Vapaa-ajalla nuorisotyöntekijät kyselevät koulu kuulumisia ja kuulostelevat mitä koulun ulkopuolella tapahtuu. Jos lapsi/nuori kertoo vapaa-ajalla nuorisotyöntekijälle koulussa tapahtuvasta kiusaamisesta, jutellaan asiasta rauhassa niin että ulkopuolisia ei ole kuulemassa. Kehotetaan kertomaan kotona vanhemmille ja koulussa opettajalle tilanteesta tai voidaan kertoa tilanteesta yhdessä opettajalle. Opettaja toimii koulun ohjeiden mukaan. Mikäli nuori/lapsi kieltää kertomisen eteenpäin ja aikoo itse kertoa asiasta, nuorisotyöntekijä arvioi tilanteen ja tarvittaessa on yhteydessä kouluun tai palaa nuoren kanssa asiaan hiukan myöhemmin ja mietitään asiaa uudelleen. Mikäli asia vaatii välitöntä tiukkaa puuttumista esim. näkyviä vammoja/ruhjeita niin sitten kerrotaan nuorelle että tämä vaatii nyt aikuisen puuttumista asiaan ja ollaan yhdessä yhteydessä huoltajiin. Yhdessä selvitetään asiaa. Nuorta/lasta ei saa jättää asian kanssa yksin tai vähätellä tapahtunutta.

2. Palveluun osallistuja kertoo muualla tapahtuneesta kiusaamisesta

Mikäli ilmenee kiusaamista kerhoissa, harraste hankkeen kerhoissa, skeittiparkilla, puuhaparkilla tai muussa vapaa-ajan toiminnoissa on jokaisen aikuisen puuttuttava tilanteeseen välittömästi. Lopeta tilanne- juttele- saattele turvallisesti kotiin- kerro vanhemmille tilanne.

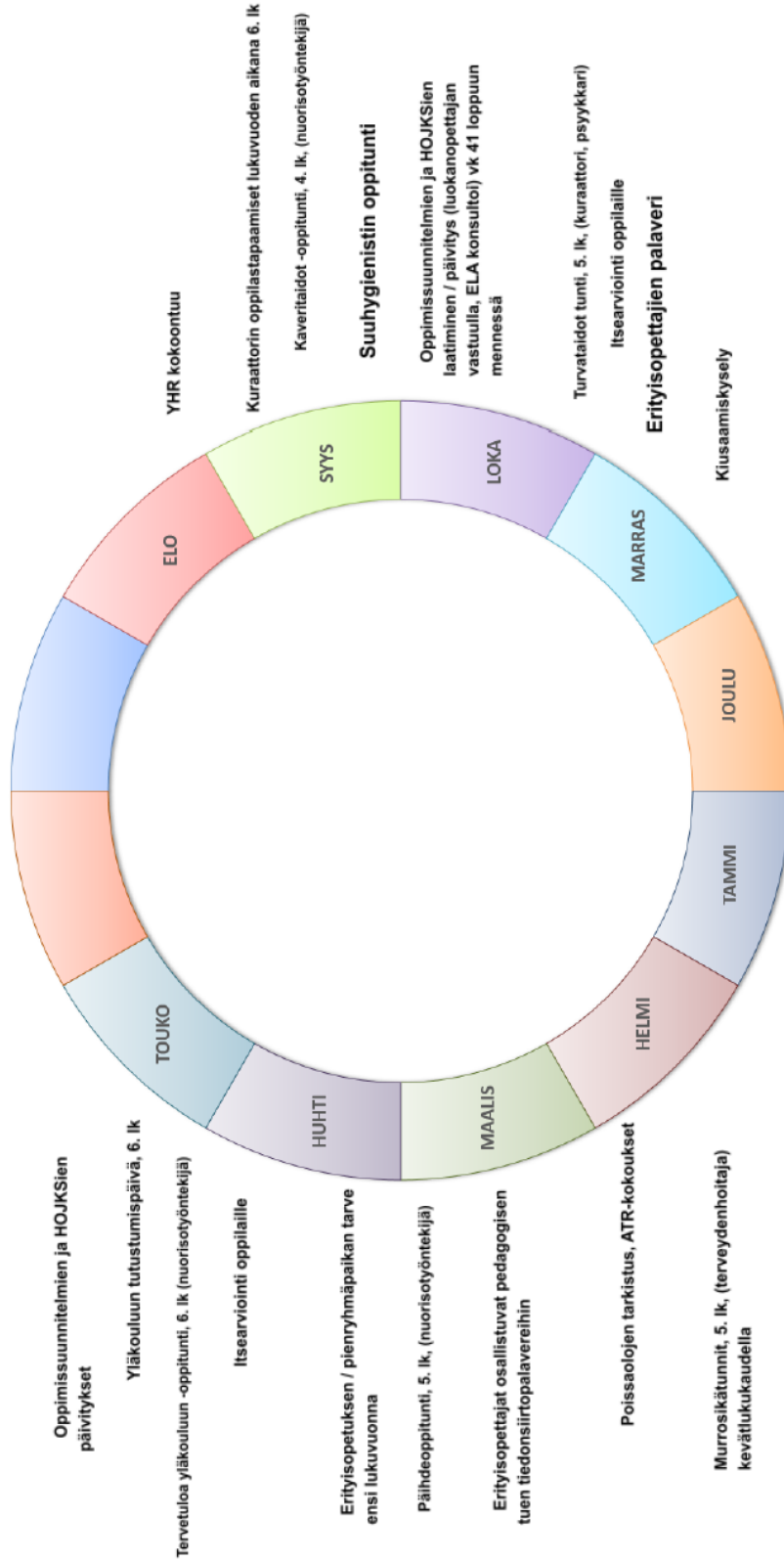
Epäasiallisen käytöksen havaitsemisen jälkeen puhutellaan molemmat osapuolet ja sovitaan asiat. Mikäli lastensuojelun ilmoituksen kriteerit täyttyvät, on jokainen työntekijä velvollinen sen tekemään viipymättä. Jos lastensuojeluilmoitus tehdään niin lapsen perheelle on ilmoitettava siitä aina. Jos kiusaamiseen liittyy väkivaltaa tai toimintaa, mikä täyttää rikoksen kriteerit pitää paikalle hälyttää välittömästi poliisit. Esim. teräaseella uhkailu.

6 Liitteet

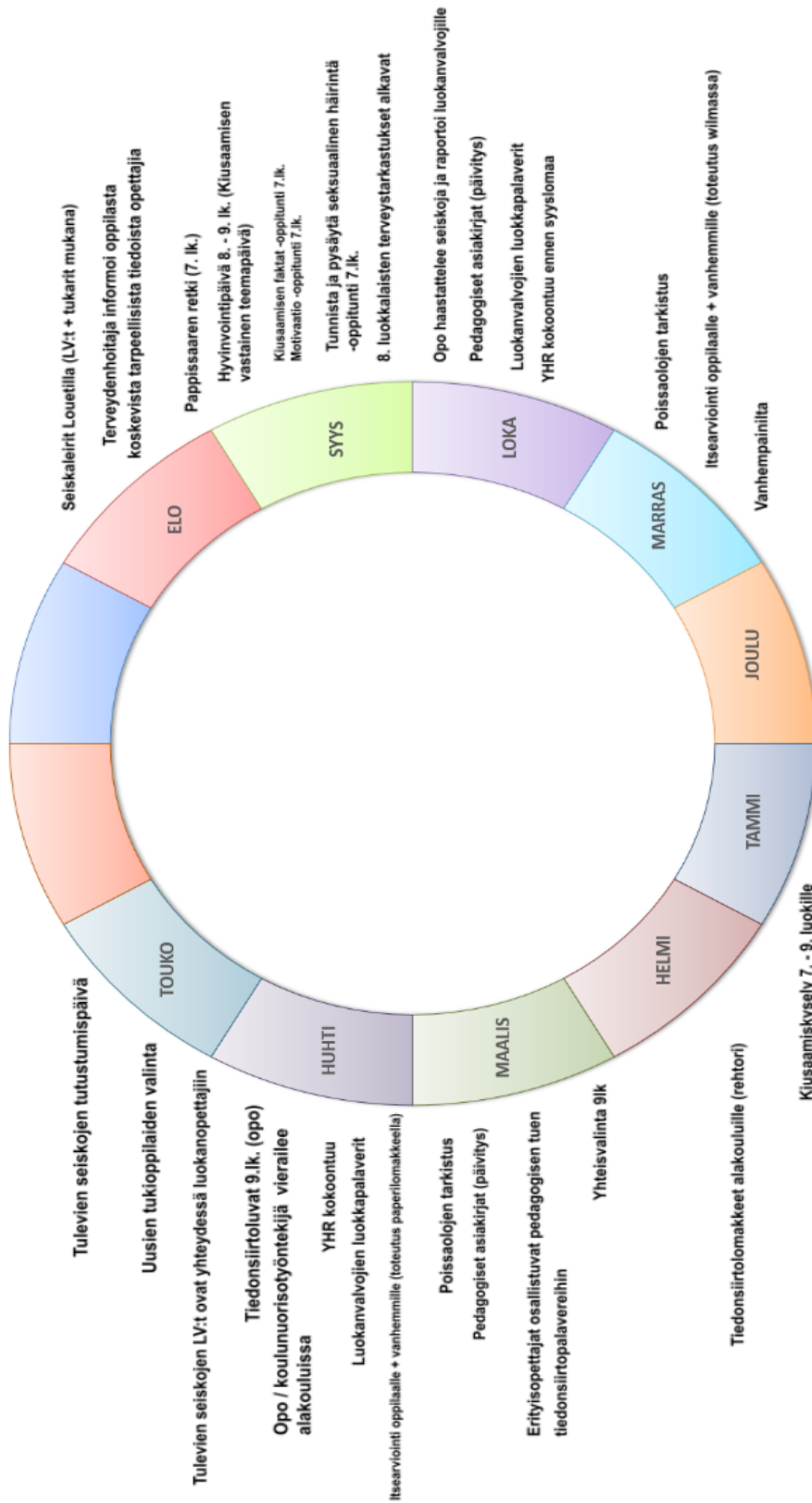
Ala- ja yläkoulun oppilashuollon vuosikellot

Alakoulu

OPISKELUHUOLLON VUOSIKELLO

JUSSINPEKAN KOULUN OPPILASHUOLLON VUOSIKELLO

Kiusaamiskyselyt ala- ja yläkouluun

Alakoulun lomake löytyy Sivistystoimen Drive-kansiosta. Yläkoulun kiusaamiskysely täytetään Wilmassa.

Kiusaamiskysely, alakoulu

Lapsi ja huoltaja täyttävät kyselyn yhdessä kotona. Kysely palautetaan omalle opettajalle

_____ mennessä.

Kiusaaminen on sitä, kun toiselle henkilölle aiheutetaan tahallaan ja toistuvasti pahaa mieltä. Kerran sattunut tönäisy tai ikävä sanailu ei ole vielä kiusaamista.

Oppilaan nimi	Luokka
---------------	--------

1. Kiusataanko sinua?	_____ kyllä _____ ei
Jos kiusataan, kirjoita tähän, kuka/ketkä sinua kiusaavat.	

Jos vastasit kohtaan yksi ei, jatka kyselyä kohdasta viisi.

2. Jos sinua kiusataan, onko se ilmennyt (rastita yksi tai useampia kohtia)	_____ nimittelynä tai pilkkaamisena _____ fyysisenä satuttamisena (töniminen, lyöminen, potkiminen) _____ uhkailuna _____ kiusaavana ilmehtimisellä tai matkimisena _____ niin, että toiset eivät ota sinua seuraansa _____ tavaroidesi jatkuvana luvatta ottamisena tai hajottamisena _____ puhelimen välityksellä tapahtuvana kiusaamisena Muulla tavoin, miten
---	--

3. Onko asia koulun tiedossa?	☐ kyllä ☐ ei
-------------------------------	---

4. Onko asia jo selvitetty?	☐ kyllä ☐ ei
-----------------------------	---

5. Oletko itse kiusannut koulumme oppilaita?	☐ kyllä ☐ en
--	---

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, kirjoita tähän, ketä olet kiusannut ja miten.	
--	--

6. Onko luokassasi tai koulussa joku, jota kiusataan?	☐ kyllä ☐ ei
---	---

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, vastaa seuraaviin kysymyksiin:	Ketä kiusataan?
	Kuka/ketkä kiusaa?
	Miten kiusataan?

7. Oletko koulussa yksinäinen?	☐ kyllä ☐ joskus ☐ en
Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä tai joskus, voit kertoa halutessasi tähän asiasta tarkemmin.	

8. Onko koulussa joku yksinäinen?	☐ kyllä ☐ ei
Jos on, niin kuka/ketkä?	

_____

Lapsen allekirjoitus

_____

Huoltajan allekirjoitus

Ohjeita koululle kiusaamiskyselyn toteuttamiseen:

- Kyselyn toteuttamisesta laitetaan huoltajille yhteinen Wilma-viesti.
- Lomakkeet jaetaan oppilaille (pvm) _____ .
- Lomakkeet täytetään kotona yhdessä huoltajan kanssa.
- Lomakkeet palautetaan omalle opettajalle _____ mennessä.
- Lähtökohta on, että luokanopettaja selvittää mahdollisesti esiin tulleet kiusaamistapaukset. Kamu-tiimi voi tilanteen vaatiessa ottaa asian selvitettäväkseen.
- Kyselyistä voidaan halutessa tehdä koulukohtainen koonti koko koulun kiusaamistilanteesta.
- Kyselyn tuloksia voidaan käsitellä opettajakunnan kesken ja YHR:ssä.
- **Kyselylomakkeet säilytetään asianmukaisesti 1 vuoden ajan. Hävitys tietoturvalisesti.**
- **Kyselykoosteet säilytetään 10 vuotta (sähköinen arkisto TWEB).**

Väkivaltatilanteen ilmoituslomake (lomake löytyy Sivistystoimen Drive-kansiosta)

PVM ___ / ___ 20__

Väkivaltatilanteen ilmoituslomake

(peruskoulu) HUOM! Katso myös erillinen lomakkeen täyttöohje

Ilmoituksen tekijä

Nimi:
Tehtävä:
Lähiesimies:

Kohde

Kohdehenkilö:	Nimi:		
☐ Oppilas	☐ Huoltaja	☐ Työntekijä	☐ Esimies
☐ Joku muu taho, kuka?			

Silminnäkijät

Nimi:			
☐ Oppilas	☐ Huoltaja	☐ Työntekijä	☐ Esimies
☐ Joku muu taho, kuka?			

Aiheuttaja

Aiheuttaja on:		
☐ Oppilas, ikä:	☐ Huoltaja	
☐ Työntekijä	☐ Esimies	☐ Aiheuttaja epäselvä
☐ Joku muu taho, kuka?		
Lisätietoja		

Havaittu väkivaltatilanne

Tapahtuman ajankohta: (päivämäärä ja kellonaika)	
Tapahtumapaikka (osoite ja tarkempi sijainti, esim. luokassa, käytävällä, ulkona):	

Väkivaltaisen teon luonne ja toistuvuus:

Teon luonne:	Teon toistuvuus tapahtuman ajanjaksona: Jos useammin kuin 1krt, ilmoita määrä
☐ Fyysinen (esim. lyönti, potku, pureminen)	. krt
☐ Henkinen (esim. sanallinen uhkailu, nimittely, painostaminen, mitätöinti, persoonan arviointi, vaarallisen esineen tai aineen hallussapito)	. krt
☐ Sosiaalinen (esim. julkinen haistattelu, virtuaalisesti / netissä tapahtuva uhkailu tai häirintä)	. krt
☐ Seksuaalinen (esim. sanallinen vihjailu, lääppiminen, koskettelu)	. krt
☐ Tilanteeseen puuttumattomuus, laiminlyönti (esim. lapsen tarpeiden huomiotta jättäminen)	. krt
☐ Jokin muu, mikä?	

Tilanteen kuvaus ja vaikutukset

Onko tilanteesta ollut fyysisiä, henkisiä, sosiaalisia tai taloudellisia vaikutuksia?	☐ Kyllä	☐ Ei
Kuvaile tapahtunut tilanne ja sen aiheuttamat vaikutukset:		

Toimita täytetty lomake esimiehellesi ja työsuojeluvaltuutetulle.

Väkivaltatilanteen käsittelylomake

Väkivaltatilanne on käsitelty...

...asianosaisten kanssa:	☐ kyllä, ajankohta (pvm):	☐ ei
...ilmoituksen tekijän kanssa:	☐ kyllä, ajankohta (pvm):	☐ ei

Arvioi, mitkä asiat vaikuttivat tilanteen kehittymiseen?

Onko tilanteesta...	kyllä	ei vielä	ei tarvetta	tehty, pvm
...oltu yhteydessä huoltajaan?	☐	☐	☐	
...tarvetta opiskeluhuollon kokoontumiselle?	☐	☐	☐	-
...tehty lastensuojeluilmoitus?	☐	☐	☐	
...oltu yhteydessä koulu- tai opiskelijaterveydenhuoltoon?	☐	☐	☐	-
...tehty ilmoitus hätäkeskukseen?	☐	☐	☐	-
...tehty ilmoitus poliisille?	☐	☐	☐	-
...tehty tapaturmailmoitus vakuutusyhtiölle?	☐	☐	☐	
...oltu yhteydessä työsuojeluvaltuutettuun	☐	☐	☐	-
...oltu yhteydessä työsuojelupäällikköön	☐	☐	☐	-
...ilmoitettu työsuojeluviranomaiselle (esim. työsuojelutarkastajalle)?	☐	☐	☐	-
...oltu yhteydessä työterveyshuoltoon?	☐	☐	☐	-
...oltu yhteydessä esimiehen esimieheen?	☐	☐	☐	-

Onko tilanteesta oltu yhteydessä johonkin muuhun tahoon (esim. kiinteistöhuolto), kehen ja miksi?

Onko tilanteesta keskusteltu kohteena olleiden henkilöiden työyhteisössä / toimintaympäristössä?

☐ kyllä	☐ ei mahdollista (esim. luottamuksellisuudesta johtuen)	☐ ei koettu tarpeelliseksi
☐ ei, muu syy?		

Mihin toimenpiteisiin aiotte tilanteen vuoksi ryhtyä? Nimeä toimenpide, sen vastuhenkilö ja aikataulu.

Käsittelijän allekirjoitus, asema ja nimenselvennys

Allekirjoitus _____

Päivämäärä ___ / ___ 20___

Toimita täytetty käsittelylomake työsuojeluvaltuutetulle ja työsuojelupäällikölle.

Ohje ilmoittajalle: Ilmoitus väkivaltatilanteesta

12.1.2022

Liite 2

Ohje ilmoittajalle

ILMOITUS VÄKIVALTATILANTEESTA

Tämän ilmoituslomakkeen avulla opetus- ja kasvatustalon työympäristöissä toimiva **henkilöstö ilmoittaa** työssään kohtaamiaan väkivaltatilanteita. *Työturvallisuuslaki (738/2002 19 §) velvoittaa työntekijöitä ja esimiehiä ilmoittamaan päiväkodeissa, kouluissa tai oppilaitoksissa havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista, jotka voivat aiheuttaa haittaa tai vaaraa opetusalan työntekijöiden tai esimiesten turvallisuudelle tai terveydelle. Ilmoittaa tulee myös, jos oppilaan tai opiskelijan työhön tai työharjoitteluun koulutuksen yhteydessä aiheutuu haittaa tai vaaraa. Työnantajan velvollisuutena on kertoa ilmoituksen tehneelle työntekijälle ja työsuojeluvaltuutetulle, mihin toimenpiteisiin ilmoituksen myötä on ryhdytty tai ryhdytään. Ilmoitusten avulla saatua tietoa hyödynnetään organisaatiossa opetus- tai kasvatustyön suunnittelussa ja ennaltaehkäisevissä turvallisuustoimissa, kuten työsuojelun toimintaohjelmassa, oppilas- ja opiskelijahuollossa ja työ- ja oppimisympäristön vaarojen arvioinnissa. (Työturvallisuuslaki 738/2002 8, 9, 10 ja 19 §).*

- Hae apua ja tukea kohtaamasi tilanteen käsittelemiseksi, mikäli tarvitset sitä. Esimiehesi tai työsuojelu tietää mistä apua on saatavilla.
- Ilmoita lomakkeella työssä kohtaamasi väkivaltatilanne.
- Toimita ilmoitus esimiehellesi.
- Käsittele asia esimiehesi ja tarvittaessa muiden tahojen kanssa.
- Sovi esimiehesi kanssa tarvittavista toimenpiteistä tilanteen ratkaisemiseksi. Pohtikaa myös miten vastaavat tilanteet voisi jatkossa ennaltaehkäistä.

Ilmoituslomakkeella:

- ilmoitetaan väkivallasta tai sen uhasta, joka kohdistuu opetus- ja kasvatustalon työympäristössä työskentelevään työntekijään, esimieheen tai lapseen / oppilaaseen/ opiskelijaan. Lomakkeella voidaan ilmoittaa yhden tekijän aiheuttamat toistuvat väkivaltatilanteet esim. viikon ajalta.
- kerätään organisaatiossa tietoa kasvatustalon, opetus- ja työympäristön väkivaltatilanteista, jotta väkivaltaa ja turvallisuutta haittaavia tekijöitä voidaan ennaltaehkäistä ja turvallisuutta edistää

Lomakkeessa käytetyt käsitteet:

Väkivaltatilanne

- Mikä tahansa hyökkäävä käyttäytymistilanne, jossa toisella ihmisellä on tarkoitus vahingoittaa toista ihmistä. Myös netissä tapahtuvat tilanteet kuuluvat näihin.

HUOMIO! esi-, perus-, lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa:

Jos väkivaltatilanteen aiheuttaja on oppilas/ opiskelija ja opettaja/ rehtori arvioivat, että hän tarvitsee psykologin tai kuraattorin apua, **on heillä velvollisuus** olla yhteydessä psykologiin/ kuraattoriin ja antaa heille tiedossaan olevat oppilaan/ opiskelijan tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot salassapitosäännösten estämättä. Yhteydenotto tehdään yhdessä oppilaan/opiskelijan kanssa, mutta mikäli tämä ei ole mahdollista, opettaja/ rehtori voi tehdä yhteydenoton yksinkin. **Yhteydenotosta ilmoitetaan aina huoltajalle.** Ammatillisissa oppilaitoksissa voidaan salassapitosäännösten estämättä lisäksi antaa opiskelijan terveyttä tai toimintakykyä koskevia tietoja opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten.

Toimita lomake omalle esimiehellesi ja organisaatiosi työsuojeluun.

Ohje esimiehelle: Väkivaltatilanteen käsittelyyn

12.1.2022

Liite 3

Esimiehen ohje

VÄKIVALTATILANTEEN KÄSITTELYYN

Työntekijäsi on palauttanut ilmoituksen väkivaltatilanteesta. Työturvallisuuden johtaminen kuuluu työnantajien edustajille, joten vastuu ilmoituksen käsittelystä, tilanteen tutkimisesta sekä toimenpiteiden teettämisestä yhteistyössä eri tahojen kanssa on sinulla.

Käsittelylomakkeen tarkoitus on auttaa esimiestä

- väkivaltatilanteen tutkinnassa,
- tilanteen yhteisessä käsittelyssä eri tahojen kanssa ja
- tarpeellisten korjaustoimenpiteiden suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa.

- Käsittele saapunut ilmoitus asianosaisten kanssa. Keskustele ja kuuntele.
- Mieti, onko tilanteen johdosta tarvetta tehdä lisäselvityksiä.
- Sovi asianosaisten kanssa yhdessä toimenpiteistä tilanteen ratkaisemiseksi.
- Miettikää yhdessä miten vastaavat tilanteet ehkäistään jatkossa.
- Kirjaa ylös ja viesti sovitusta toimenpiteistä niille, joita ne koskettavat.
- Seuraa sovittujen toimenpiteiden etenemistä ja tee tarvittaessa korjauksia.

Työnantajan velvollisuutena on kertoa ilmoituksen tehneelle työntekijälle ja työsuojeluvaltuutetulle, mihin toimenpiteisiin ilmoituksen myötä on ryhdytty tai ryhdytään. Ilmoitusten avulla saatua tietoa voidaan myös hyödyntää ennaltaehkäiseivissä turvallisuustoimissa, kuten työsuojelun toimintaohjelman laadinnassa ja päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen vaarojen arvioinnissa.

(Työturvallisuuslaki 738/2002 8-10, 19 §).

Käsittelylomakkeen täytössä huomioitavaa:

1. Monet säädökset ohjaavat opetusalan turvallisuusprosessin käsittelyä, joten huomioi ne ilmoituksen käsittelyvaiheessa. Turvallisuusprosessin etenemisestä on tehty prosessikuvaus, jonka tarkoitus on havainnollistaa ja sujuvoittaa tilanteen käsittelyä. (Liite 1.)
2. Lomakkeita käsittelevät henkilöt tulee organisaatiossa nimetä (esimerkiksi opetushenkilöstön ja muun henkilökunnan esimiehet ja työsuojeluvaltuutetut, työsuojelupäälliköt). **Lomakkeita käsittelevillä henkilöillä on valtiolovelvollisuus** työtehtävissään tietoon saaduista salassa pidettävistä ja arkaluonteisista tiedoista.
3. Tärkeintä on ilmoituslomakkeen käynnistämä dokumentoitu prosessi, joten pyydä tarvittaessa tukea havaittujen puutteiden eteenpäin viemiseksi muilta organisaatioon kuuluviltasi (työsuojelupäälliköltä, työsuojeluvaltuutetulta, esimieheltäsi) ja tarvittaessa muilta viranomaistahoilta.

HUOMIOI esiopetuksessa ja peruskouluissa

Opetuksen järjestäjän on syytä muistaa, että oppilaan tarve oppilashuollon osalta on arvioitava aina myös silloin, jos opiskelijalle peruskoulussa annetaan päätös määräaikaisesta erottamisesta tai evätään opetus loppupäivän ajaksi tai poistetaan luokasta tai muusta opetustilasta. Jos asia on poliisin tutkittavana, niin silloin koulu ei rankaise eikä selvitä asiaa vaan toimii poliisin kanssa yhteistyössä.

Toimita täytetty käsittelylomake organisaatiosi työsuojeluvaltuutetulle ja työsuojelupäällikölle.

7 Lähteet

Opetushallitus 2023. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuus. Viitattu 20.1.2023.

Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opetustoimen-ja-varhaiskasvatuksen-turvallisuus>

Perusopetuslaki 628/1998

Rajala, Riikka 2021. Turvallisemmassa tilassa. Voiko turvallisempi tila lisätä osallisuutta?

Viitattu 20.1.2023. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/509863/Rajala_Riikka.pdf?sequence=2&isAllowed=y

OPH Kiusaamisen vastaisen työ kouluissa ja oppilaitoksissa (2020)

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kiusaamisen_vastainen_tyo_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf

Materiaali:

<https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/kiusaamisen-hairinnan-ja-vakivallan-ehkaisyy-kouluissa-ja-oppilaitoksissa-lisaa-tyokaluja>

<https://okm.fi/kiusaamisen-ehkaisemisohjelma>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kiusaamisen-vastainen-tyo>

1. Mitä opiskeluhoito on?	1
2. Opiskeluhoiton periaatteet	3
2.1 Kodin ja koulun yhteistyö	3
2.2 Opettaja opiskeluhoiton toteuttajana	4
3. Opiskeluhoiton yhteistyöryhmät.....	4
3.1 Kuntatason opiskeluhoiton ohjausryhmä	5
3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoito.....	5
3.2.1 Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä eli YHR	6
3.2.2 Koulukohtainen opiskeluhoitosuunnitelma	7
3.3 Yksilökohtainen opiskeluhoito.....	7
3.3.1 Monialainen asiantuntijaryhmä eli ATR.....	7
3.3.1.1 Opiskeluhoitokertomus	8
3.3.1.2 Salassapito, tiedonsiirto ja rekisteri.....	9
4 Opiskeluhoiton palvelut	10
4.1 Kouluterveydenhoito	11
4.1.1 Terveysneuvonta	12
4.1.2 Pitkäaikaissairauksien hoito peruskoulussa.....	13
4.2 Koulukuraattoripalvelut.....	14
4.3 Koulupsykologi.....	15
4.6 Opiskeluhoitopalvelut pandemiatilanteessa	16
5 Opiskeluhoiton muut yhteistyötahot.....	17
5.1 Sievin hyvinvointitoimen nuorisopalvelut	17
5.1.1 Nuorisotyöntekijä koululla.....	18
5.2 Sievin seurakunta (päivitetty 2022)	19
5.3 Sievin 4H-yhdistyksen lapsi- ja nuorisotyö (päivitetty 2022)	20
5.4 Suun terveydenhoito	22
5.5 Puheterapia	23
5.6 Toimintaterapia	24
5.7 Fysioterapia.....	24
5.8 Sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden palvelut Sievissä	25
5.8.1 Lapsiperheiden kotipalvelu	25
5.8.2 Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö (perheohjaustiimi Sohvi)	25
5.8.3 Perheneuvola	26
5.9 Lastensuojelun palvelut Sievissä	27
5.9.1 Lastensuojelun tehostettu perhetyö	27

5.10 Vammaispalvelut	28
5.11 Perheasiain neuvottelukeskus	29
5.12 Kriisiryhmä	29
5.13 Lanu-yksikkö	29
5.14 Sairaala yhteistyötahona	31
5.14.1 Sairaalakoulu.....	32
5.15 Tervaväylän koulu / Oulu /VALTERI	32
5.16 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos	34
5.17 Jokilaaksojen poliisi.....	34
6 Liitteet.....	35
Liite 1.	36
Liite 2	38
Liite 3	44
Liite 4	45
Liite 5	46
Liite 6	47
Liite 7	48
Liite 8 Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma	49

